

IV

(Alte acte)

SPAȚIUL ECONOMIC EUROPEAN

COMITETUL MIXT AL SEE

DECIZIA NR. 318/05/COL A AUTORITĂȚII DE SUPRAVEGHERE A AELS

din 14 decembrie 2005

de încheiere a procedurii de investigație formală prevăzută la articolul 1 alineatul (2) din Partea I a Protocolului 3 la Acordul privind Autoritatea de Supraveghere și Curtea cu privire la scutițiile de la plata taxelor pe acte și a taxelor de înregistrare privind înființarea societății *Entra Eiendom AS* (Norvegia)

AUTORITATEA DE SUPRAVEGHERE A AELS,

ÎNTRUCĂȚ:

AVÂND ÎN VEDERE Acordul privind Spațiul economic european ⁽¹⁾, în special articolele 61-63 și Protocolul 26,

I. FAPTE

1 Procedură și corespondență

AVÂND ÎN VEDERE Acordul între statele AELS privind instituirea unei Autorități de Supraveghere și a unei Curți de Justiție ⁽²⁾, în special articolul 24 și articolul 1 din Partea I a Protocolului 3,

Prin scrisoarea din 22 mai 2002 (Doc. nr. 02-3856 D), Autoritatea a solicitat guvernului norvegian ca acesta să prezinte informațiile relevante privind înființarea societății *Entra Eiendom AS* (denumită în continuare „*Entra*”) pentru ca, astfel, Autoritatea să poată evalua dacă înființarea acestei întreprinderi s-a realizat în conformitate cu normele pentru ajutoarele de stat. Autoritățile norvegiene au răspuns printr-o scrisoare din partea Misiunii Norvegiei pe lângă Uniunea Europeană din 25 iunie 2002, înaintând o scrisoare din 20 iunie 2002 din partea Ministerului muncii și administrației guvernamentale, ambele primite și înregistrate de Autoritate la 26 iunie 2002 (Doc. nr. 02-4850 A).

AVÂND ÎN VEDERE Orientările Autorității ⁽³⁾ de aplicare și interpretare a articolelor 61 și 62 din Acordul SEE,

DUPĂ CE părțile interesate au fost invitate să-și prezinte observațiile în conformitate cu dispozițiile menționate anterior ⁽⁴⁾ și având în vedere observațiile acestora,

Prin scrisoarea din 10 octombrie 2002 (Doc. nr. 02-7036 D), Autoritatea a solicitat informații suplimentare. Scrisoarea făcea referire, la punctul 1, la scutirea de la plata taxelor pe acte și a taxelor de înregistrare în legătură cu schimbarea dreptului de proprietate asupra bunurilor imobiliare și, la punctul 2, la deducerea valorii evaluate pe baza condițiilor speciale de încetare. Autoritățile norvegiene au prezentat informațiile suplimentare printr-o scrisoare din partea Misiunii Norvegiei pe lângă Uniunea Europeană din 14 noiembrie 2002, înaintând o scrisoare din partea Ministerului comerțului și industriei din 7 noiembrie 2002, ambele primite și înregistrate de Autoritate la 14 noiembrie 2002 (Doc. nr. 02-8219 A).

⁽¹⁾ Denumit în continuare Acordul SEE.

⁽²⁾ Denumit în continuare Acordul pentru Supraveghere și Curte.

⁽³⁾ Reguli de procedură și de fond în domeniul ajutoarelor de stat (Ghidul pentru ajutoare de stat), adoptate și emise de Autoritatea de supraveghere a AELS din 19 ianuarie 1994, publicate în Jurnalul Oficial L 231, 3.9.1994. Ghidul pentru ajutoare de stat este accesibil la adresa Autorității: www.eftasurv.int

⁽⁴⁾ Decizia nr. 132/04/COL. Decizia de începere a procedurii formale de cercetare a fost publicată în JO C 319, 23.12.2004, p. 17 și în Suplimentul SEE nr. 64, la aceeași dată, p. 46. De asemenea, decizia este accesibilă la adresa Autorității: http://www.eftasurv.int/fieldsofwork/fieldstateaid/stateaidregistry/sadecinor04/132_04_entra.DOC.

Printr-un telefax de la Ministerul comerțului și industriei din 9 decembrie 2002, primit și înregistrat de Autoritate în aceeași zi (Doc. nr. 02-8912 A), guvernul norvegian a solicitat ca Autoritatea să își prezinte concluziile în cazul privitor la înființarea întreprinderii Entra. Prin scrisoarea din 17 decembrie 2002 (Doc. nr. 02-9062 D) către Misiunea Norvegiei pe lângă Uniunea Europeană, Autoritatea a informat autoritățile norvegiene cu privire la faptul că poate fi în măsură să încheie acea parte a cazului care are de-a face cu deducerea valorii evaluate pe baza condițiilor speciale de încheiere, în funcție de prezentarea unor documente suplimentare specificate și detaliate privind acest aspect.

Aceste documente detaliate au fost prezentate prin telefax de către Ministerul comerțului și industriei la 23 ianuarie 2003 și au fost primite și înregistrate de Autoritate la 23 ianuarie 2003 (Doc. nr. 03-424 A). Printr-o scrisoare către Misiunea Norvegiei pe lângă Uniunea Europeană, din 31 ianuarie 2003 (Doc. nr. 03-588 D), Autoritatea a informat autoritățile norvegiene cu privire la faptul că – întrucât nu pare să se fi acordat nici un ajutor – „nu va obiecta față de evaluarea valorii realizate în cadrul bilanțului de deschidere al proprietăților transferate de la statul norvegian către Entra Eiendom AS”. Totuși, Autoritatea a subliniat faptul că această declarație s-a realizat fără a aduce atingere problemei privind taxele pe acte și taxele de înregistrare.

Prin scrisoarea din 2 aprilie 2003 (Doc. nr. 03-1827 D), Autoritatea a abordat din nou problema scutirii de taxe de înregistrare și de accize și a cerut autorităților norvegiene să furnizeze informații suplimentare și de clarificare. Informațiile suplimentare au fost prezentate prin scrisoarea din partea Misiunii Norvegiei către Misiunea europeană, din 5 iunie 2003, care înaintează o scrisoare din partea Ministerului comerțului și industriei din 4 iunie 2003, ambele primite și înregistrate de Autoritate la 10 iunie 2003 (Doc. nr. 03-3631 A).

La 16 iunie 2004, Autoritatea a decis deschiderea procedurii de investigație formală (Dec. nr. 132/04/COL). Decizia de a începe procedura de investigație formală a fost publicată la 23 decembrie 2004.

Printr-un telefax din 13 august 2004 (Înregistrarea nr. 290206) și o scrisoare din partea Misiunii norvegiene pe lângă Uniunea Europeană din 17 august 2004, primite și înregistrate de Autoritate la 18 august 2004 (Înregistrarea nr. 290456), autoritățile norvegiene au solicitat prelungirea cu o lună a termenului de predare a observațiilor.

Prin scrisoarea din 17 august 2004 (Înregistrarea nr. 290305), Autoritatea și-a exprimat acordul cu privire la prelungirea termenului cu o lună.

Printr-un telefax din 16 septembrie 2004 (Înregistrarea nr. 292867) și o scrisoare din partea Misiunii norvegiene pe lângă UE din 20 septembrie 2004, care înaintau o scrisoare

din partea Ministerului comerțului și industriei din 16 septembrie 2004, primite și înregistrate de Autoritate la 21 septembrie 2004 (Înregistrarea nr. 293392), autoritățile norvegiene și-au prezentat observațiile față de decizia de deschidere. Autoritățile norvegiene au ajuns la concluzia că scutirea de la plata taxelor pe acte și a taxelor de înregistrare prevăzute la înființarea societății Entra nu reprezintă un ajutor de stat în sensul articolului 61 alineatul (1) din Acordul SEE.

Autoritatea nu a mai primit observații cu privire la decizia de deschidere din partea altor părți interesate, în termenul de o lună de la publicarea în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Prin scrisoarea din 4 mai 2005, primită și înregistrată de Autoritate la 9 mai 2005 (Înregistrarea nr. 318691), firma de avocatură Selmer, care reprezintă societatea Entra, a prezentat observațiile față de decizia Autorității de a începe o procedură de investigație formală (a se vedea punctul 3.4 de mai jos).

Cazul a fost dezbătut la o reuniune la Oslo, la data de 19 mai 2005, cu participarea reprezentanților din partea diferitelor ministere norvegiene și a reprezentanților din partea Autorității.

Printr-un telefax din partea Ministerului Modernizării din 26 iulie 2005 (Înregistrarea nr. 327938) și o scrisoare din partea Misiunii Norvegiei pe lângă UE din 1 august 2005, primite și înregistrate la 3 august 2005 (Înregistrarea nr. 329110), care înaintau o scrisoare din 30 iunie 2005 din partea Ministerului comerțului și industriei, autoritățile norvegiene au prezentat informații suplimentare cu privire la cazul în care scutirea constituie un avantaj economic pentru Entra. Concluzia Ministerului comerțului și industriei a fost că scutirea nu reprezintă un avantaj pentru Entra.

2 Înființarea societății Entra

2.1 Propunere de înființare a unei noi societăți cu răspundere limitată

Guvernul norvegian a prezentat reorganizarea organismului public, Direcția de construcție și proprietăți publice („Statsbygg”), și înființarea societății Entra, la data de 4 iunie 1999⁽¹⁾. La aceeași dată, Guvernul a prezentat un Act special privind conversia unor părți ale activității imobiliare a Statsbygg într-o societate cu răspundere limitată pentru a soluționa unele probleme de tranziție privind transformarea și înființarea societății Entra⁽²⁾. Alineatul 3 din acest Act (denumit în

⁽¹⁾ „St prp nr 84 (1998-99) Om ny strategi for Statsbygg og etablering av Statens utleiebygg AS”. Numele original al societății era „Statens utleiebygg AS”. În continuare „Entra” se utilizează pentru Entra Eiendom AS și Statens utleiebygg AS.

⁽²⁾ „Ot prp nr 83 (1998-99) Om lov om omdanning av deler av Statsbyggs eiendomsvirksomhet til aksjeselskap”. Legea din 18 februarie 2000, nr. 11.

continuare „*actul contestat*”) menționează că reînregistrarea în registrul de proprietăți imobiliare și în alte registre publice trebuie să se realizeze prin schimbarea numelui. Ca urmare a acestui fapt, societatea Entra nu a fost obligată să plătească taxe pe acte și taxe de înregistrare, însă, cu toate acestea, a devenit titularul din Registrul de proprietăți imobiliare.

Statsbygg este un organism administrativ („*Forvaltningsbedrift*”), care răspunde în fața Ministerului Modernizării. Statsbygg acționează în numele guvernului norvegian în calitate de gestionar și consultant pe probleme de construcție și proprietate și oferă locații pentru organizațiile guvernamentale. Statsbygg a continuat operațiunile și gestionarea proprietăților care nu au fost transferate societății Entra. În prezent, Statsbygg gestionează o suprafață de aproximativ 2,2 milioane m², în Norvegia și în străinătate. Portofoliul de proprietăți constă în clădiri de birouri, școli, spații de cazare și clădiri specializate în toată țara, ambasade și reședințe în afara Norvegiei. Bugetul anual de construcție este de aproximativ 2,3 miliarde NOK (în jur de 288 milioane EUR). Statsbygg are 669 de angajați (în octombrie 2005) ⁽¹⁾.

În St.prp. nr. 84 (1998-1999) se menționează, printre altele, că scopul reorganizării este cel de a clarifica rolurile diferite ale Statsbygg și de a dobândi o utilizare mai eficientă a clădirilor aflate în posesia statului. Pentru a asigura condiții cadru mai bune pentru ca Statsbygg să fie în competiție cu alte întreprinderi private, clădirile exploatate pe o piață concurențială („*konkuransesatte bygg*”) trebuiau să difere de clădirile cu o utilitate specială și să devină parte a unui nou portofoliu de proprietăți imobiliare deținute de societatea Entra. Guvernul a indicat că, într-o fază ulterioară, vânzarea unei părți din societate entităților private interesate poate constitui o alternativă.

Entra are, în cadrul statutului său, următoarea clauză privind obiectul de activitate: „Scopul principal al societății este de a oferi locații agenților de stat. Societatea poate deține, achiziționa, vinde, opera și administra proprietăți imobiliare și realiza alte activități conexe. De asemenea, societatea poate deține acțiuni sau interese și poate participa în cadrul altor societăți care realizează activități, cum sunt cele menționate în fraza precedentă” (traducere neoficială realizată de Autoritate).

2.2 Bilanțul de deschidere al societății Entra

În propunerea prezentată Parlamentului, guvernul norvegian a stabilit principiile fundamentale care stau la baza transferului de active către noua întreprindere. Nu s-a tras nici o concluzie cu privire la valoarea reală a activelor care trebuie transferate. Dimpotrivă, se afirmă că această problemă va fi rezolvată într-o etapă ulterioară, întrucât este scris că: „*bilanțul final de deschidere al societății va fi prezentat în cadrul bugetului pentru anul 2000*” ⁽²⁾. De asemenea, nu s-a stabilit nici o metodologie specifică pentru a determina această valoare.

⁽¹⁾ Sursă: <http://www.statsbygg.no/english/>

⁽²⁾ Traducere neoficială realizată de Autoritatea de supraveghere.

Începând cu 4 iunie 1999 și până la stabilirea evaluării finale prin Decretul Regal din 22.06.2000, valoarea activelor care urmau să fie transferate a constituit obiectul unei cercetări atente. Scopul era să se stabilească valoarea de tranzacție corectă în conformitate cu principiile din cadrul Propunerii nr. 84 (1998-99) privind transferul activelor. Pentru a ajunge la acest preț, s-au luat în considerare mai multe metode și ipoteze.

În primul rând, Statsbygg i-a solicitat consultantului independent Catella Eiendom Consult AS (CEC) să realizeze o evaluare a proprietăților care urmau să fie transferate. Această evaluare s-a realizat conform cadrului de evaluare al Asociației norvegiene a evaluatorilor și supraveghetorilor (NTF), prin evaluarea fiecărei proprietăți în parte și adunarea apoi a proprietăților individuale pentru a obține valoarea totală a portofoliului. Rezultatul s-a ridicat la suma de 3 852 110 000 NOK. Ulterior, această evaluare a fost auditată de Asociația norvegiană a evaluatorilor și supraveghetorilor (NTF), care au ajuns la concluzia că valoarea obținută este acceptabilă, însă fixată cu precauție.

În al doilea rând, Statsbygg și-a realizat propria evaluare a activelor. Aceasta s-a efectuat în conformitate cu o altă metodologie. Statsbygg a utilizat fluxurile reduse de lichidități pentru portofoliul total ca bază pentru calculele acestora, în loc să considere fiecare proprietate ca fiind un calcul separat care trebuie adăugat la total. Rezultatul s-a ridicat la suma de 3 137 500 000 NOK.

În al treilea rând, Ministerul Administrației a realizat, de asemenea, o evaluare, pe baza aceluiași principii ca ale Statsbygg-ului, însă cu ipoteze diferite. Rezultatul s-a ridicat la suma de 3 337 500 000 NOK.

În acest stadiu, distanța dintre evaluarea cea mai mare și cea mai mică era de 714 610 000 NOK, sau o diferență de 22 % față de prețul cel mai mic considerat. Fără a mai intra în detalii, trebuie menționat că metodele utilizate diferă în mod semnificativ. Această observație s-a făcut, de asemenea, în cadrul unui audit independent realizat de PricewaterhouseCoopers (PWC), unde au fost evaluate cele trei valori menționate anterior.

În evaluarea acestora, PWC a ajuns la concluzia că, date fiind diferențele metodologice mari, compararea detaliată a celor trei evaluări poate fi o sarcină atât dificil de asamblat, cât și, mai ales, cu relevanță mică. Aceștia au concluzionat că „*În opinia noastră, toate cele trei valori se află la o distanță rezonabilă*”. În plus, PWC a subliniat faptul că nu se poate obține o anumită cifră despre care să se spună că este valoarea „corectă”. Dimpotrivă, acest preț ar face obiectul negocierilor dintre părți și, de aceea, ar putea fluctua în funcție de ipoteza emisă.

În al patrulea rând, Ministerul a decis să reevalueze valoarea. În urma unei discuții vaste cu privire la măsura în care faptul că agențiile guvernamentale și-au putut încheia contractele de închiriere pe baza unui aviz de 12 luni afectează valoarea de piață a proprietăților, valoarea proprietăților s-a fixat acum la suma de 2 837 550 000 NOK. Această valoare a fost prezentată Stortinget-ului ⁽¹⁾ în legătură cu bugetul de stat pentru 1999-2000. Totuși, Propunerea rezervă guvernului dreptul de a realiza ajustări finale.

În al cincilea rând, dreptul de ajustare a bilanțului final a fost exercitat de către Minister, care a ajuns la o valoare mai mare, în urma ajustării, *inter alia*, a unor contracte de închiriere ale societății Entra și a modificării din nou, în consecință, a ipotezelor modelului. Prin Decret Regal, valoarea bilanțului final de deschidere a fost fixată la suma de 3 222 871 000 NOK.

Acest proces este rezumat mai jos. După cum se poate observa, distanța dintre valorile sugerate variază de la 3 852 110 000 NOK la 2 837 550 000 NOK. Această diferență de 1 014 560 000 NOK, adică 35,8 % față de prețul cel mai mic, se poate explica atât prin diferențele de metodologie aplicată, cât și prin ipotezele emise pentru diferite modele.

Evaluare realizată de Catella Eiendoms Consult (CEC) ⁽¹⁾	3 852 110 000 NOK
Recomandarea Statsbygg-ului	3 137 500 000 NOK
Evaluarea ministerului	3 337 500 000 NOK
Valoarea reevaluată a ministerului datorită condițiilor de încheiere ⁽²⁾	2 837 550 000 NOK
Bilanțul final de deschidere ⁽³⁾	3 222 871 000 NOK

⁽¹⁾ „Porteføljeverdning konkurransebyggene Statsbygg” Scrisoarea către Statsbygg din 10.8.1999 care cuprinde evaluarea CEC-ului.

⁽²⁾ „St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 10 (1999-2000) Om etablering av Statens utleiebygg AS”.

⁽³⁾ „Statens utleiebygg AS – Fastsettelse av åpningsbalanse og endelige bevilgninger til egenkapital og lån”. Kongelig resolusjon av 22.6.2000.

Bilanțul final de deschidere s-a fundamentat pe fluxul redus de lichidități din portofoliul total, după cum era utilizat în recomandarea inițială a Statsbygg-ului, însă pe baza anumitor schimbări ale ipotezelor.

Entra s-a fondat inițial ca societate „minimă” bazată pe contribuții de lichidități. Ulterior, s-au transferat proprietăți, capital și personal (active și pasive) de la stat către societatea Entra în schimbul emiterii de acțiuni, intrând în vigoare de la 1 iulie 2000. Dreptul de proprietate și titlul proprietăților în

cauză au fost transferate de la statul norvegian către societatea Entra și înregistrate pe numele acesteia. Pe baza actului de înființare a societății Entra, nu s-au plătit taxe pe acte și taxe de înregistrare. Aceasta este o societate cu răspundere limitată aflată 100 % în proprietatea statului norvegian.

Societatea [grupul ⁽²⁾] are un venit din activitatea curentă în valoare de 1 072 milioane NOK [aproximativ 128 milioane EUR ⁽³⁾] în 2004 și un profit de dinainte de impozitare de 134 milioane NOK (aproximativ 16 milioane EUR). Capitalul propriu consolidat al grupului (valoarea contabilă), începând cu data de 31.12.2004, a fost de 1 288 milioane NOK (aproximativ 154 milioane EUR). La sfârșitul anului, portofoliul de proprietăți al grupului (valoarea contabilă) era de 8 768 milioane NOK (aproximativ 1 047 milioane EUR). La 31.12.2004, Entra avea 133 de angajați. Portofoliul total de proprietăți constă din aproximativ 110 proprietăți, ridicându-se la aproximativ 900 000 m² ⁽⁴⁾.

Conform autorităților norvegiene, taxele pe acte acumulate simulate se estimează la 80 571 775 NOK, iar taxa de înregistrare realizată se estimează la suma de 147 300 NOK (150 de proprietăți * 982 NOK), în total 80 719 075 NOK (în jur de 9,87 milioane EUR) ⁽⁵⁾.

3 Evaluarea guvernului norvegian cu privire la faptul dacă scutirea de la plata taxelor pe acte și a taxelor de înregistrare este în conformitate cu dispozițiile privind ajutoarele de stat din cadrul Acordului SEE

3.1 Evaluarea guvernului prezentată în legătură cu înființarea societății Entra

Propunerea nr. 84 (1998-99), capitolul 7.6.1. cuprinde o evaluare realizată de guvernul norvegian cu privire la faptul dacă scutirea de timbru fiscal și taxe de înregistrare este în conformitate cu dispozițiile privind ajutoarele de stat din cadrul Acordului SEE. Textele cuprind cele ce urmează (traducere neoficială realizată de Autoritate):

„Următoarea întrebare care se ridică este dacă societatea poate fi scutită de obligația de înregistrare a transferului de titlu de la Statsbygg către Statens utleiebygg AS și să nu plătească, în consecință, taxa de înregistrare și acciza. Conform Actului privind cheltuielile de judecată capitolul 6 și articolul 7 din Actul privind taxa pe acte, actele legate de înregistrarea documentelor de transferare a drepturilor de proprietate trebuie achitate la Trezorerie. De aceea, obligația de a achita costurile devine necesară numai când transferul de titlu este înregistrat în cadrul Registrului de proprietăți imobiliare. Nu se solicită plata accizelor pentru schimbarea numelui în registru.

⁽²⁾ Grupul constă din, în afară de Entra eiendom AS, Entra Service AS, Universitetsgaten 2 AS, Biskop Gunnerus gate 14 AS, Instituttveien 24 AS, Entra Kultur 1 AS, Langkaia 1 AS, Kr Augustgate 23 AS, Nonnen utbygging AS și Krambugt 3 AS. Sursă: Raportul anual pe 2004. A se vedea http://www.entraeiendom.no/files/Entra_Eiendom_Arsrapport_2004.pdf

⁽³⁾ Rata de schimb medie pe 2004: 1 EUR = 8,3715 NOK.

⁽⁴⁾ Sursă: Raportul anual Entra pe 2004.

⁽⁵⁾ Rata de schimb la 30 iunie 2000: 1 EUR = 8,1815 NOK.

⁽¹⁾ „St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 10 (1999-2000) Om etablering av Statens utleiebygg AS”.

Ministerul consideră că este extrem de nesigur dacă împărțirea proprietății între stat și Statens utleiebygg AS va implica un transfer de titlu care trebuie să fie introdus în registrul de proprietăți imobiliare. Pare mai natural ca situația să fie considerată ca fiind o schimbare de ordin organizatoric în portofoliul de proprietăți al statului, în care statul menține drepturile înregistrate față de proprietăți. Nu este o chestiune de transfer de titlu, ci doar o schimbare de nume în registru. O consecință a acestui aspect este faptul că situația nu necesită plata accizelor. De aceea, societatea nu trebuie să achite taxele de înregistrare și accizele. Cu toate acestea, Ministerul sugerează, într-o propunere separată către Odelsting, ca înregistrarea cu privire la schimbările de ordin organizatoric să se realizeze doar ca schimbare de nume. În ceea ce privește Registrul de proprietăți imobiliare, aceasta înseamnă că transferul de titlu nu este necesar. Dispoziția stabilește că transferul de titlu cu siguranță nu este necesar. Propunerea corespunde regulilor date în legătură cu alte transformări aduse întreprinderilor aflate în proprietatea statului, cf. ex. Actul de la 24 iunie 1994 nr. 45 de instituire a Televerket în calitate de societate cu răspundere limitată și Actul de la 22 noiembrie 1996 nr. 65 de instituire a societății poștale de stat, articolul 73. Întrebarea este dacă această metodă determină o situație de competiție diferită pentru societățile de stat cu răspundere limitată, față de cea a entităților private care separă părți ale activității din domeniul proprietății în cadrul societății cu răspundere limitată deținută în întregime de acestea.

Autoritatea de Supraveghere a AELS (ASA) a publicat un ghid de utilizare a regulilor pentru ajutoarele de stat la articolul 61 din Acordul SEE în legătură cu tranzacțiile financiare dintre întreprinderile publice și autorități, cf. Ghidul pentru ajutoare de stat, capitolele 19-20. Criteriul central de evaluare a faptului dacă există sau nu un ajutor de stat este, conform acestui ghid, așa numitul «principiu al investitorului pe piață». Aceasta înseamnă că, în dispozițiile sale economice, statul trebuie să acționeze așa cum ar fi acționat un investitor privat în aceeași situație față de o societate privată asemănătoare sau comparabilă.

Punctul de plecare în cadrul dreptului norvegian îl constituie faptul că transferul drepturilor de proprietate de la o persoană juridică la alta trebuie înregistrat pentru a fi valabil față de o parte terță. De aceea, investitorii privați sunt obligați, la început, să înregistreze transferul de titlu și să achite taxele fiscale. Un punct de plecare asemănător impune că o societate cu răspundere limitată aflată în posesia statului are obligația asemănătoare de a înregistra transferul titlului de la stat.

Pe de altă parte, este puțin probabil că un investitor rațional ar fi ales o soluție prin care, în ceea ce privește separarea acelei părți a întreprinderii care are în vedere proprietățile imobiliare, acesta ar fi înregistrat transferul unui titlu care are drept rezultat impunerea accizelor. Întrucât un astfel de transfer al titlului ar fi foarte costisitor pentru societate, pare puțin probabil de imaginat că un investitor rațional alege o astfel de soluție. Societatea ar alege mai degrabă o soluție prin care să se evite

plata taxelor, spre exemplu prin păstrarea titlului în cadrul societății-mamă, sau va crea o societate holding. Aceste opțiuni nu sunt valabile pentru stat. Când statul alege să devină un operator pe piață, este mai convenabil să separe această parte a afacerii și să o organizeze sub forma unei societăți distincte. Așadar, statul se află în situația în care trebuie să își transfere proprietățile unei alte entități juridice. Acesta este un argument puternic pentru faptul că înregistrarea transferului de drepturi nu se află în conflict cu regulile pentru ajutoarele de stat.

De aceea, Ministerul trebuie să accepte că excepția de la cerința de înregistrare a transferului de drepturi nu va plasa societatea Statens utleiebygg AS într-o situație competitivă diferită față de cea a investitorilor privați de pe piață. Excepția nu este considerată ca fiind în conflict cu Acordul SEE.

În plus, ipoteza generală este că evaluarea valorii proprietăților care trebuie transferate societății Statens utleiebygg AS se realizează la valoarea de piață și că orice posibil transfer ulterior de capital din partea statului se desfășoară în același mod în care un investitor privat furnizează contribuții întreprinderii.”

3.2 Argumente prezentate de autoritățile norvegiene înainte ca Autoritatea să decidă deschiderea procedurii de cercetare formală

Prin scrisoarea din 20 iunie 2002, Ministerul muncii și Administrația guvernamentală au furnizat informații privind condițiile cadru pentru societatea Entra și stabilirea bilanțului de deschidere al acesteia. Ministerul a descris metoda fluxului de lichidități utilizată pentru a evalua valoarea totală a portofoliului de proprietăți și a declarat că această metodă a fost utilizată „întrucât satisface mai bine cerințele Propunerii nr. 84 către Storting (1998-99) pentru a furniza societății condițiile cadru care să le ajute să meargă în pas cu ceilalți concurenți din același sector”. Scrisoarea nu descrie dacă, și dacă da, în ce măsură influențează neachitarea accizelor bilanțul de deschidere. De asemenea, nu a discutat dacă alineatul 3 din Actul contestat solicită ca scutirea de accize să fie asociată cu creșterea evaluării portofoliului care corespunde sumei ce ar fi trebuit plătite în cazul în care înregistrarea în registrul de proprietăți imobiliare ar fi fost tratată ca o schimbare de titlu și nu ca o schimbare de nume.

Prin scrisoarea din 7 noiembrie 2002, Ministerul comerțului și industriei și-a dezvoltat mai detaliat argumentele prezentate deja în lucrările preliminare cu privire la faptul că investitorii privați pot să aleagă soluții care evită transferul formal al titlului și evită, astfel, plata taxelor pe acte și a taxelor de înregistrare.

Întrucât înregistrarea transferului de titlu nu era obligatorie, întreprinderile puteau, indiferent dacă se aflau sub proprietate privată sau publică, evita în mod legal taxele pe acte și taxele de înregistrare prin simplul fapt că nu înregistrau nici un transfer al dreptului de proprietate. Menținerea titlului asupra proprietarului original constituia un risc pentru noul proprietar privind „deținătorul de bună-credință” față de terța parte. Totuși, acest risc poate fi eliminat prin înregistrarea unei „limitări privind dreptul de proprietate”. Înregistrarea declarației pentru limitarea dreptului de proprietate nu excludea riscul privind procedurile de execuție/extincția creditorului sau falimentul proprietății privind drepturile unui succesor legal față de proprietatea debitorului. Conform autorităților norvegiene, această metodă a fost utilizată extrem de des de către întreprinderile aflate în proprietatea persoanelor private, în mod special între părțile înrudite.

În opinia Ministerului, proprietarul privat al societății Statsbygg probabil ar fi realizat de-fuziunea Statsbygg-ului fără să transmită obligația de plată a taxei de înregistrare sau a accizei. Această metodă nu a reprezentat o opțiune realistă în cazul instituirii societății Entra. Aceasta se datorează, printre altele, obstacolelor care se ivesc din faptul că Statsbygg se află sub incidența controlului public și politic. Metode, cum ar fi păstrarea titlului de proprietate în cadrul Statsbygg ar însemna ca societatea Entra să depindă de aprobarea din partea unui organism public pentru tranzacțiile cu privire la proprietăți. Dacă titlul de proprietăți ar rămâne în cadrul Statsbygg-ului, aceasta ar însemna că statul este atât chiriașul, cât și deținătorul formal de titlu. Pentru a utiliza astfel de metode pentru Statsbygg/Entra, s-ar estompa distincția între rolurile diferite ale celor două entități. Statsbygg-ului îi revine sarcina de a deține și administra clădiri publice necomerciale, în timp ce Entra operează la nivel comercial.

În scrisoarea din 7 noiembrie 2002, Ministerul a prezentat, de asemenea, un argument împotriva aplicării articolului 61 din Acordul SEE, care nu a fost menționat în lucrările preliminare citate anterior. Ministerul a repetat că valoarea portofoliului de proprietăți imobiliare s-a fundamentat pe metoda „capitalizării nete”. Pe scurt, această metodă implică faptul că fluxul ulterior de lichidități al proprietății (chiria netă de la contractele existente plus evaluarea chiriei nete ulterioare după expirarea contractelor existente) a fost redus la valoarea curentă printr-un factor care observă o rată importantă de cerință privind rentabilitatea. Această rată a fost fixată la 9,5 %, întrucât reflectă o analiză comparativă față de operatorii privați asemănători din domeniu. Conform Ministerului, dacă taxele pe acte și taxele de înregistrare ar fi trebuit plătite, costurile ar fi fost activate ca activă, în timp ce valoarea proprietăților s-ar fi redus în mod corespunzător. Astfel, aceasta ar fi redus bilanțul total al societății Entra sau evaluarea totală a activei. Prin contrast, dacă acciza ar fi fost introdusă fără ajustarea valorii proprietăților, rezultatul ar fi fost „o valoare mai mare a totalului de active, ceea ce duce la o rată de rentabilitate de numai 9,1 %, care este cu mult sub nivelul solicitat al societății Entra Eiendom AS. Acest fapt ar crea un dezavantaj important pentru Entra Eiendom AS față de operatorii privați”.

Prin scrisoarea din 4 iunie 2003, Ministerul comerțului și industriei a prezentat informații și argumente suplimentare cu privire la, printre altele, măsurile utilizate de întreprinderile private. În plus, Ministerul a repetat argumentele din scrisoarea de la data de 7 noiembrie 2002, despre motivul pentru care consideră că neplata taxei nu afectează structura de capital a societății, soliditatea și valoarea totală a acesteia.

Pentru cel de-al treilea argument suplimentar pentru ca scutirea de accize să nu fie considerată ajutor de stat, Ministerul a făcut referire la așa numitul „principiu al continuității” din dreptul norvegian. Acesta a afirmat că acest principiu este un termen umbrelă pentru o serie de reguli care implică faptul că întreprinderea care realizează achiziția preia poziția juridică a societății care realizează transferul. Scopul principiului continuității este cel de a facilita fuziunile și de-fuziunile. Atunci când se aplică principiul continuității, se consideră că situația juridică a întreprinderii care realizează transferul continuă în cadrul societății care realizează achiziția. Conform Ministerului, continuitatea cu privire la poziția legată de taxă și accize a reprezentat un aspect important al principiului. Într-adevăr, Actul de înregistrare, interpretat în lumina legislației societății, implica faptul că reorganizarea activităților private în numeroase cazuri se putea realiza fără a declanșa cereri privind taxele de înregistrare și taxele pe acte. Pe această bază, Ministerul a argumentat că scutirea de taxe era o măsură generală, care nu reprezenta un ajutor de stat în sensul prevăzut la articolul 61 alineatul (1) din Acordul SEE. Punctul 9, Concluzia, din scrisoarea de la data de 4 iunie 2003, stipulează următoarele:

„Sistemul comun privind taxa de înregistrare și acciza constă în faptul că principiul continuității stabilește dacă procesele de conversie, atât publice, cât și private, se pot realiza ca schimbare de nume în legătură cu, inter alia, regulile privind taxa de înregistrare și acciza. Scopul principiului continuității este de a facilita punerea în aplicare a fuziunilor, de-fuziunilor și restructurărilor, care este considerată oportună din punct de vedere socio-economic. Legislația specială și rambursarea accizelor sporite care rezultă în urma reorganizării societăților hidroelectrice / electrice sunt rezultatul acelorași aprecieri. Astfel, metoda este o măsură generală care, conform jurisprudenței constatate, nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 61 din Acordul SEE.”

3.3 Argumente prezentate de autoritățile norvegiene după ce Autoritatea a deschis procedura de cercetare formală

În scrisoarea din partea Ministerului comerțului și industriei, din 16 septembrie 2004, autoritățile norvegiene au discutat despre decizia Autorității de a deschide procedura de cercetare formală. Opinia guvernului norvegian a fost că nu s-a îndeplinit nici una din condițiile articolului 61 alineatul (1) din Acordul SEE. De aceea, neplata accizelor de către societatea Entra nu constituie un ajutor de stat în sensul articolului 61 alineatul (1) din Acordul SEE.

În primul rând, Ministerul a reiterat argumentul prezentat anterior conform căruia această măsură nu a reprezentat un avantaj pentru societatea Entra. Aceasta nu a schimbat structura capitalului, soliditatea și valoarea totală a societății. Dacă taxele pe acte și taxele de înregistrare ar fi sporit în bilanțul de deschidere, ar fi existat un bilanț de deschidere alternativ. Ministerul a afirmat că opinia guvernului norvegian este că măsurile de taxare în cauză nu trebuie separate în mod diferit de bilanțul de deschidere al societății. În plus, regula principală privind taxele pe acte și taxele de înregistrare are ca scop taxarea transferurilor reale între diferite entități economice. Acolo unde transferul este doar aparent, iar entitățile care realizează transferul și achiziția sunt în fond aceleași, principiul de bază din dreptul norvegian, conform Ministerului, este cel de a permite întreprinderii care realizează achiziția să păstreze poziția juridică a întreprinderii care realizează transferul (principiul continuității). Ministerul consideră că principiul continuității nu se limitează doar la transferurile specifice, ci este socotit ca fiind regula principală dacă entitatea care realizează transferul și entitatea care realizează achiziția sunt în fond aceleași. Conform autorităților norvegiene, societatea Entra nu a fost, în consecință, scutită de o taxă suportată, în mod obișnuit, din bugetul său.

În al doilea rând, Ministerul a făcut referire la faptul că transferul titlului în cazul de față prin intermediul alineatului 3 din Actul contestat s-a realizat ca schimbare de nume și nu ca transfer al titlului. Astfel, obligația societății Entra de a plăti accize nu s-a emis niciodată și, conform autorităților norvegiene, nu a existat nici o pierdere de venituri fiscale și, prin urmare, nu s-au consumat resursele statului.

În al treilea rând, autoritățile norvegiene au argumentat că măsura în cauză nu a afectat comerțul între părțile contractante. Ministerul a considerat că un studiu de piață poate arăta dacă piața proprietăților imobiliare pentru spațiile comerciale urbane din Norvegia are un caracter pur național și nu face obiectul concurenței transfrontaliere. Ministerul a socotit că, în afară de investițiile străine în instituțiile financiare, investitorii care nu sunt de origine norvegiană nu operează pe piața imobiliară norvegiană.

În al patrulea rând, Ministerul a argumentat că scutirea de taxe pe acte și taxe de înregistrare nu a constituit o măsură selectivă. Ministerul a făcut referire la faptul că un criteriu principal privind aplicarea articolului 61 alineatul (1) din Acordul SEE pentru o măsură fiscală îl reprezintă faptul că măsura prevede o excepție pentru aplicarea sistemului fiscal în favoarea anumitor întreprinderi din cadrul statului AELS. Astfel, trebuie stabilit mai întâi sistemul comun aplicabil. Dacă măsura fiscală deroghează sistemul comun, aceasta trebuie cercetată pentru a vedea în ce măsură este justificată derogarea de natura schemei generale a sistemului fiscal. Ministerul a considerat că practicarea schimbărilor de nume ca procedură de transferare a titlului de proprietate nu a reprezentat o derogare de la sistemul fiscal. În cazul în care Autoritatea descoperă că această metodă constituie o derogare de la sistemul fiscal, Ministerul consideră derogarea ca fiind justificată de natura sau schema generală a sistemului fiscal.

În cele din urmă, Ministerul a făcut referire la decizia C 27/99 a Comisiei, din data de 5 iunie 2002 ⁽¹⁾, privind scutițiile de taxe de transfer în cazul restructurării anumitor întreprinderi publice în societăți pe acțiuni în Italia. Conform Ministerului, situația reală din cazul italian era asemănătoare cazului în atenția prezentului document și se pot face aceleași observații. Concluzia Ministerului a fost că scutirea era justificată de natura sau schema generală a sistemului și nu a reprezentat un ajutor de stat în sensul articolului 61 alineatul (1) din Acordul SEE.

Prin scrisoarea din 30 iunie 2005, Ministerul comerțului și industriei a prezentat o serie de argumente suplimentare cu privire la motivul pentru care scutirea de taxe pe acte și taxe de înregistrare nu reprezintă un avantaj economic pentru Entra. Ministerul a făcut referire la faptul că bilanțul de deschidere pentru societatea Entra a fost pregătit cu ajutorul metodei privind valoarea netă actualizată (NPV). S-a estimat și decontat viitorul flux de lichidități preconizat pentru fiecare clădire, cu rata rentabilității necesară. Rata rentabilității s-a fixat cu ajutorul Modelului de stabilire a rentabilității unui mijloc fix, în urma comparării altor societăți imobiliare concurente. Capitalul propriu s-a fixat la aproximativ 40 %, care era comparabil cu alte societăți asemănătoare.

Ministerul a socotit că valoarea calculată a proprietăților a fost cel mai bine estimată din ceea ce ar fi fost dispus să plătească pentru portofoliu un investitor, „care nu trebuie să plătească taxe pe acte și taxe de înregistrare”. Dacă cumpărătorul portofoliului (în cazul de față societatea Entra) ar trebui să plătească taxele pe acte și taxele de înregistrare, din prețul pe care investitorul ar fi dispus să îl achite s-ar reduce suma echivalentă taxelor pe acte și taxelor de înregistrare. Valoarea fixă a activelor proprietăților din bilanț s-ar fi redus cu aceeași sumă, în timp ce activele financiare fixe ar fi sporit cu aceeași sumă, astfel încât valoarea activelor ar fi rămas aceeași. În ceea ce privește elementul de pasiv, nu s-ar fi schimbat capitalul propriu și datoria totală, deși ar fi crescut datoria pe termen scurt în funcție de valoarea taxelor pe acte și taxelor de înregistrare. Concluzia Ministerului a fost că poziția financiară a societății Entra nu s-ar fi schimbat în urma scutirii de taxe pe acte și taxe de înregistrare.

Ministerul a admis că nu se poate trage o concluzie generală conform căreia întotdeauna vânzătorul proprietății va fi cel care suportă *de facto* cheltuiala accizei, întrucât acest rezultat depinde de circumstanțe speciale. Cu toate acestea, în cazul în cauză, vânzătorul ar fi cel care ar suporta cheltuiala, întrucât metoda de evaluare a proprietății imobiliare care a fost utilizată în legătură cu societatea Entra în cadrul bilanțului de deschidere presupune următoarele (traducere neoficială realizată de Autoritate): „Într-un astfel de caz, și atunci când se utilizează metoda NPV, toate tipurile de costuri legate de achiziție vor fi scăzute din prețul de achiziție, deoarece toate elementele fac parte din însăși metoda de evaluare a valorii, întrucât, altfel, cumpărătorul nu obține rata de rentabilitate necesară. ...).”

⁽¹⁾ JO L 77, 24.03.2003, p. 21.

3.4 Observațiile părților interesate

Prin scrisoarea din 4 mai 2005, firma de avocatură Selmer, care reprezintă societatea Entra, și-a prezentat observațiile față de decizia Autorității de a deschide procedura de cercetare formală. Firma Selmer a argumentat că scutirea de taxe pe acte și taxe de înregistrare nu constituie un avantaj pentru Entra și că scutirea se încadrează în natura și logica generală a sistemului norvegian.

În primul rând, firma Selmer a făcut referire la faptul că s-a decis instituirea societății cu un capital propriu de 40 % din capitalul total. Ca o consecință a acestui fapt, dacă societatea Entra ar fi trebuit să plătească taxele pe acte și taxele de înregistrare, valoarea proprietăților ar fi scăzut cu suma echivalentă taxelor pe acte și taxelor de înregistrare, iar statul norvegian ar trebui să introducă aceeași sumă în societate, pentru a menține capitalul propriu la 40 %. Firma Selmer consideră că acest fapt nu schimbă situația economică a societății și că Entra nu a primit nici un avantaj economic.

În al doilea rând, firma Selmer a afirmat că toate reorganizările de stat s-au desfășurat într-un mod consecvent, fundamentat pe principiul continuității și a făcut referire la reorganizările Corporației norvegiene de radiodifuziune (NRK), ale Telenor, ale Societății naționale de căi ferate (NSB), Posten Norge, Avinor, Mesta și Statkraft. De aceea, firma Selmer consideră că scutirea de taxe pe acte și taxe de înregistrare se încadrează în natura și logica generală a sistemului norvegian.

4 Legislația norvegiană privind accizele și taxa de înregistrare pentru înregistrarea transferului imobiliar

4.1 Ce anume determină obligația de a plăti accize și taxe de înregistrare?

Toate proprietățile imobiliare din Norvegia sunt identificate în Registrul de proprietăți imobiliare („Eiendomsregisteret”), care, începând din 1995, conține informații de la „Tinglysingsregisteret/Grunnboken” și „GAB-registeret (Grunneiendommer, Adresser og Bygninger)”⁽¹⁾.

Tinglysingsregisteret s-a înființat în urma Actului de înregistrare din 1935 nr. 2 („Lov om tinglysing”). Fiecare proprietate este identificată printr-un cod de înregistrare în cadrul căruia pot fi incluse informații cu privire la dreptul de proprietate, titlu și datorii etc. Registrul conține, *inter alia*, informații privind diferite

⁽¹⁾ Sursă: Statens Kartverk – Tinglysingen, a se vedea: <http://www.statkart.no/IPS/tinglysing/?module=Articles;action=ArticleFolder;publicOpenFolder;ID=2207>

drepturi și obligații față de proprietatea în cauză. Părțile interesate care acționează de bună-credință au dreptul de a se baza pe informațiile cuprinse în Registrul de proprietăți imobiliare.

Conform secțiunii 7 alineatul (1) din Actul privind taxele pe acte din 1975 nr. 59 („Lov om dokumentavgift”), înregistrarea transferului titlului de proprietate („hjemmelsoverføring”) pentru proprietatea imobiliară transmite obligația de a plăti taxele pe acte („dokumentavgift”). Rata taxei este 2,5 % în funcție de valoarea de vânzare a proprietății. Noul titular răspunde de plata accizei, cf. secțiunea 2-6 din Regulamentul privind taxele pe acte, Ministerul finanțelor, 16 septembrie 1975 și amendamentele ulterioare.

În plus, înregistrarea transferului titlului în Registrul de proprietăți imobiliare se supune unei taxe de înregistrare („tinglyssingsgebyr”) conform Actului privind taxele de judecată din 1982 nr. 86 („Rettsgebyrloven”). La instituirea societății Entra, această taxă s-a fixat la 982 NOK (în jur de 123 EUR) pentru fiecare document înregistrat. Dispozițiile privind condițiile de percepere a taxei pe acte și a taxei de înregistrare sunt identice.

După cum s-a menționat anterior, acciza se transmite prin înregistrarea transferului titlului către o altă entitate juridică („hjemmelsoverføring”). În consecință, dacă nu se transferă titlul unei alte persoane juridice, ci doar se schimbă numele aceleiași entități juridice în registru („grunnboken”), nu trebuie să se plătească acciza.

Nu există nici o obligație juridică de a înregistra („tinglyse”) în registru drepturile cu privire la proprietatea imobiliară (dreptul de proprietate etc.). Nu este necesară înregistrarea transferului de titlu pentru a afecta transferul drepturilor de proprietate. Totuși, posesorul drepturilor poate alege să își înregistreze drepturile pentru a-și proteja aceste drepturi de terți.

4.2 Când se poate schimba desemnarea titularului fără a include accizele?

Metoda cu privire la plata accizelor din 1990 până la 1 iulie 2005 – și, astfel, în perioada în care s-a instituit societatea Entra – este descrisă în două seturi de circulare, și anume Circulara G-37/90 din data de 25 mai 1990 din partea Ministerului norvegian al justiției și circularele anuale din partea Direcției vamale și pentru accize din Norvegia (NCE) („Toll- og Avgiftsdirktoratet”)⁽²⁾. Conform punctului 1.1 din ultimele circulare, nu se acordă scutirea de timbru fiscal dacă nu există o bază juridică directă în Actul privind taxele pe acte sau dacă nu se realizează prin decizii parlamentare⁽³⁾.

⁽²⁾ f. *inter alia* Dokumentavgift 2000 – S12-DOK-2001 și Rundskriv nr. 12/2005 S, la care se face referire mai jos. A se vedea de asemenea http://www.toll.no/upload/dokumentavgift1_1.pdf

⁽³⁾ Textul în norvegiană spune următoarele: „Det gis ikke fritak for dokumentavgift med mindre det er direkte hjemmel i loven eller stortingsvedtak”.

(i) Fuziuni

În cazul fuziunilor, nu există, conform Ministerului norvegian al justiției, nici un transfer al titlului în scopul Actului privind taxele pe acte. De aceea, este suficient ca fuziunea să fie înregistrată în cadrul Registrului de proprietăți imobiliare prin confirmarea faptului că societatea a fuzionat cu o alta. Registrul societăților poate emite o astfel de confirmare, care nu determină plata taxei de înregistrare și a accizei. Acest caz se aplică fuziunilor dintre societățile cu răspundere limitată în sensul secțiunii 14 alineatul (7) din Legea nr. 59 din data de 4 iunie 1976 („Actul privind societățile cu răspundere limitată”) ⁽¹⁾ și, de asemenea, altor fuziuni realizate în baza capitolului 14 din aceeași lege și fuziunilor dintre casele de economii (Capitolul 8 din Legea nr. 1 din data de 24 mai 1961; „Actul privind casele de economii”) ⁽²⁾.

(ii) De-fuziuni conform Actului privind societățile cu răspundere limitată din 1976

Dacă, în cazul de-fuziunilor, dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile a fost transferat de la societatea originală („A”) către societatea care s-a separat („B”), atât Circulara G-37/90, cât și punctul 1.4 din circularele anuale din cadrul Direcției vamale și pentru accize din Norvegia prevăd că trebuie achitată atât taxa de înregistrare, cât și taxa pe acte ⁽³⁾.

În opoziție, în cazul în care bunul imobiliar rămâne în cadrul societății originale (A), de care s-a separat o parte (B), nu există nici o obligație de plată a taxei de înregistrare și a taxei pe acte ⁽⁴⁾. Motivul pentru aceasta îl constituie faptul că, în acest caz, bunul imobiliar nu se transferă unei noi entități juridice (acesta ar fi fost cazul dacă bunul imobiliar a fost transferat societății care s-a separat).

(iii) Transferul dreptului de proprietate de la proprietatea comună către o formă de parteneriat

În perioada respectivă, transferul dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile de la proprietatea comună către un parteneriat general sau un parteneriat limitat (sau vice versa)

⁽¹⁾ De asemenea, se face referire la legea nr. 44 și legea nr. 45 din 13 iunie 1997 privind societățile cu răspundere limitată și, respectiv, societățile publice cu răspundere limitată.

⁽²⁾ Se face referire la Circulara G-37/90, pagina 1, la punctul 1.3. din *Dokumentavgift 2000* și la punctul 1.3 din *Rundskriv nr. 12/2005 S.*

⁽³⁾ Autoritatea ține cont de remarca guvernului norvegian de la punctul 4.3, din cadrul scrisorii din 4 iunie 2003 cu privire la faptul că se poate discuta „dacă înregistrarea documentului este necesară în continuare pentru a exprima transferul titlului. Întrebarea se află în atenția Ministerului justiției”. Totuși, realitatea este că circularele consecutive ale guvernului au menținut această poziție până în iunie 2005 și au schimbat modul de înregistrare cu privire la înregistrări după această dată.

⁽⁴⁾ Acest lucru este valabil chiar dacă societatea care s-a separat (B) preia numele societății originale (A), întrucât, în realitate, proprietarul bunului imobiliar rămâne același, și anume societatea originală (A). Aceasta va fi considerată o simplă schimbare de nume. A se vedea, de asemenea, opinia Ministerului norvegian al justiției publicată în U87-4.

presupunea transferul de la o entitate juridică la alta. Astfel, atât Circulara G-37/90, cât și punctul 1.5 din circularele anuale din partea Direcției vamale și pentru accize din Norvegia au afirmat că aceasta va determina, prin urmare, plata accizei.

(iv) Trecerea de la o formă de corporație la alta

O situație care nu este menționată în Circulară este situația în care o întreprindere se transformă dintr-o formă de corporație în alta. În scrisoarea guvernului norvegian din 4 iunie 2002 se afirmă că, în astfel de situații, regula principală este că „trebuie să aibă loc transferul unui titlu. Prin urmare, trebuie plătite taxa de înregistrare și taxele pe acte. Astfel s-a pus în practică legislația.” Totuși, guvernul norvegian susține că ar trebui să fie posibil să se ia în considerare derogările de la această regulă pe baza considerațiilor legate de principiul continuității ⁽⁵⁾.

Cu privire la aceasta, Autoritatea observă că Curtea de apel (*Frostatting Lagmannsrett*), printr-un ordin din data de 1997-10-09 publicat în LF-1997-671, susține că transformarea dintr-o „*kommandittselskap*” într-o „*aksjeselskap*” („*North West Terminalen AS*”) a determinat plata accizei. În această privință, *Lagmannsrett*-ul a făcut referire la circularele menționate anterior din partea Ministerului justiției și a Direcției vamale și pentru accize și a afirmat că din Actul privind taxele pe acte rezultă că trebuie plătite accizele, în cazul în care actul în sine nu prevede altfel, în mod direct, sau nu se conformează altor dispoziții. Întrucât societatea nouă era o entitate juridică diferită de cea originală, nu conta că aceiași proprietari au continuat societatea nouă și că, astfel, singura schimbare în realitate era forma sub care opera societatea.

În plus, se poate face referire la un caz menționat în Anexa 1 din scrisoarea guvernului norvegian de la data de 4 iunie 2002, în care autoritățile norvegiene au refuzat să scutească de taxe o societate care a trecut de la „*selveiende institusjon*” la „*allmenaksjeselskap*”.

(v) Transferul dreptului de proprietate de la o municipalitate către o entitate juridică separată deținută în totalitate de municipalitatea respectivă

În cadrul reuniunii care a avut loc între autoritățile norvegiene și Autoritate la 19 mai 2005, autoritățile norvegiene au indicat că este foarte probabil ca, în conformitate cu circularele aplicabile în momentul instituirii societății Entra, să se fi cerut timbru fiscal în legătură cu o reorganizare, în care dreptul de proprietate asupra unei clădiri să treacă de la o municipalitate către o societate cu răspundere limitată deținută de municipalitate. În opoziție, se aplica de ceva timp metoda că nu se cere timbru fiscal în ceea ce privește transferul titlurilor în legătură cu reorganizările realizate în conformitate cu actul norvegian din 29 ianuarie 1999 privind societățile intermunicipale ⁽⁶⁾.

⁽⁵⁾ Cf. punctul 7h) din scrisoare.

⁽⁶⁾ Cf. ex. punctul 3.9 din *Rundskriv nr. 12/2005 S.*

(vi) Metoda aplicată după 1 iulie 2005

Întrucât înregistrarea schimbării numelui din cadrul Registrului de proprietăți imobiliare a avut loc în legătură cu instituirea societății Entra, regulile descrise anterior alcătuiesc comparația potrivită cu dispoziția de la alineatul 3 din Actul contestat. Totuși, trebuie menționat că, la 21 iunie 2005, Ministerul justiției a adoptat o nouă Circulară (G-6/05) privind procedura de transferare a proprietății imobiliare în legătură cu fuziunile, de-fuziunile și transformările societăților⁽¹⁾. Noua circulară a introdus, intrând în vigoare de la 1 iulie 2005, o nouă metodă cu privire la situațiile în care desemnarea titularului se poate schimba fără a fi considerată un transfer de titlu. Conform noii Circulare, înregistrarea în ceea ce privește de-fuziunile bazate pe principiul continuității vor fi tratate acum la fel ca și fuziunile în legătură cu regulile privind accizele și, astfel, nu vor mai depinde de timbrul fiscal. Același lucru se aplică transformărilor realizate pe baza regulilor din capitolele 13, 14 și 15 din Actul privind societățile cu răspundere limitată și Actul privind societățile publice cu răspundere limitată.

În opoziție, conform noii Circulare, acciza trebuie plătită în continuare atunci când proprietatea imobiliară se transferă conform unui set de reguli care nu se bazează pe continuitate [spre exemplu, fuziunea parteneriatelor generale („ansvarlige selskaper”)]. Transferul de la o societate la alta, spre exemplu, de la un parteneriat general la o societate cu răspundere limitată va continua, de asemenea, să depindă de plata accizei.

5 Alte reorganizări ale întreprinderilor publice

După cum se afirmă în scrisoarea din 4 iunie 2003 din partea autorităților norvegiene, alte reorganizări conțin dispoziții asemănătoare Actului contestat (Posten AS, NSB AS, Mesta AS, Avinor AS, Telenor AS și întreprinderile de sănătate)⁽²⁾.

Autoritatea observă că alte reorganizări s-au realizat, de asemenea, acolo unde nu s-a adoptat o dispoziție asemănătoare celei care se află în Actul contestat. Reorganizările de care a aflat Autoritatea, în cazul cărora nu s-a adoptat o astfel de dispoziție, includ instituirea societăților BaneTele AS, Secora AS și Statkraft AS.

⁽¹⁾ „Rundskriv G-6/05: Den tinglysingsmessige fremgangsmåten når fast eiendom blir overført i forbindelse med fusjon, fisjon og omdanning”. Circulara se poate găsi la adresa Ministerului justiției: <http://odin.dep.no/jd/norsk/dok/regelverk/rundskriv/012081-250018/dok-bn.html>

⁽²⁾ Pentru unele reorganizări, nu se menționează în lucrările de pregătire motive pentru scutirile de taxe. Pentru altele, dispoziția este considerată o deviere de la regula obișnuită privind accizele. În plus, se afirmă că dispoziția corespunde unor dispoziții asemănătoare în legătură cu alte transformări ale întreprinderilor de stat în societăți cu răspundere limitată. În cele din urmă, se afirmă deseori că această prevedere corespunde abordării privind transferul proprietăților imobiliare în cazul fuziunilor societăților publice cu răspundere limitată și băncilor.

BaneTele AS este furnizor de rețea de fibră în bandă largă în întreaga țară. Această societate cu răspundere limitată s-a instituit la 1 iulie 2001. Înaintea acestei date, activitățile realizate făceau parte din Administrația națională de căi ferate („Jernbaneverket”). BaneTele este o societate cu răspundere limitată, deținută 100 % de statul norvegian, reprezentat de Ministerul comerțului și industriei. Administrația națională de căi ferate răspunde de gestionarea rețelei naționale de căi ferate, în numele Ministerului transporturilor și comunicațiilor. Propunerea de a institui societatea cu răspundere limitată BaneTele a fost prezentată Parlamentului în St.prp. nr. 80 (2000-2001) *Omdanning av BaneTele til aksjeselskap*⁽³⁾ și Ot.prp. nr. 93 (2000-2001) *Om lov om omdanning av Jernbaneverkets kommersielle televirksomhet til aksjeselskap*⁽⁴⁾. Ot.prp. nr. 93 (2000-2001) și legea următoare (Legea din 15 iunie 2001) nu conțin dispoziții asemănătoare alineatului 3 din Actul contestat.

Secora AS este un contractant specializat în dezvoltarea unor porturi și căi navigabile de coastă sigure și eficiente. Această societate cu răspundere limitată s-a instituit la 1 ianuarie 2005. Activitățile erau realizate înainte de unitatea de producție a Administrației norvegiene de coastă („Kystverket”). Secora AS este deținută 100 % de statul norvegian reprezentat de Ministerul pescuitului și problemelor costiere. Administrația norvegiană de coastă este agenția norvegiană națională pentru gestiune costieră, siguranță și comunicații maritime. Propunerea de a institui societatea Secora AS a fost prezentată în St.prp. nr. 1 (2004-2005) *Om omdanning av Kystverkets produksjonsvirksomhet til statlig aksjeselskap m.m*⁽⁵⁾. și în Ot.prp. nr. 20 (2004-2005) *Om lov om omdanning av Kystverkets produksjonsvirksomhet til statsaksjeselskap*⁽⁶⁾. Ot.prp. nr. 20 (2004-2005) și legea următoare (Legea din 17 decembrie 2004) nu conțin dispoziții asemănătoare alineatului 3 din Actul contestat.

Statkraft AS este cel mai mare producător de energie electrică din Norvegia. Această societate cu răspundere limitată s-a instituit la 1 octombrie 2004. Societatea era înainte o întreprindere de stat [„Statsforetak (SF)”], iar întreprinderea de stat Statkraft SF încă mai există în calitate de proprietar formal al societății Statkraft AS. Prima propunere de a institui societatea cu răspundere limitată a fost prezentată Parlamentului în St.meld. nr. 22 (2001-2002) *Et mindre og bedre statlig eierskap*⁽⁷⁾ și apoi în St.prp. nr. 53 (2003-2004) *Statens eierskap i Statkraft SF*⁽⁸⁾ și în Ot.prp. nr. 63 (2003-2004) *Om lov om omorganisering av Statkraft SF*⁽⁹⁾. În St. prp. nr. 53 (2003-2004), guvernul a afirmat că această reorganizare va determina

⁽³⁾ A se vedea <http://www.odin.dep.no/repub/00-01/stprp/80>

⁽⁴⁾ A se vedea <http://www.odin.dep.no/repub/00-01/otprp/93>

⁽⁵⁾ A se vedea <http://www.odin.dep.no/filarkiv/226433/STP0405001-T06-TS.pdf>

⁽⁶⁾ A se vedea <http://www.odin.dep.no/repub/04-05/otprp/20>

⁽⁷⁾ A se vedea <http://odin.dep.no/nhd/norsk/dok/regpubl/stmeld/024001-040006/dok-bn.html>

⁽⁸⁾ A se vedea <http://www.odin.dep.no/filarkiv/208116/STP0304053-TS.pdf>

⁽⁹⁾ A se vedea <http://odin.dep.no/filarkiv/207892/OTP0304063-TS.pdf>

ca societatea Statkraft AS să plătească accizele (traducere neautorizată realizată de Autoritate) „conform regulilor obișnuite din actul” privind accizele și că aceste costuri vor reduce surplusul întreprinderii și, astfel, de asemenea baza pentru dividende. Accizele au fost estimate la suma de 1 500 milioane NOK (aproximativ 188 milioane EUR) ⁽¹⁾.

II. APRECIERE

1 Existența ajutoarelor de stat

Articolul 61 alineatul (1) din Acordul SEE stipulează următoarele:

„Dacă prezentul Acord nu prevede altfel, orice ajutor acordat de statele membre ale CE, statele AELS sau prin intermediul resurselor statului în orice formă care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau producției anumitor bunuri este incompatibil, în măsura în care afectează comerțul între părțile contractante, cu funcționarea prezentului Acord.”

Pentru a fi considerată ajutor de stat conform articolului 61 alineatul (1) din Acordul SEE, măsura trebuie să îndeplinească toate cele patru criterii care urmează:

1. ajutorul trebuie acordat de stat sau prin intermediul resurselor statului;
2. ajutorul trebuie să confere un avantaj destinatarilor, care să reducă costurile pe care aceștia le suportă în mod obișnuit pe parcursul afacerii;
3. avantajul trebuie să fie specific sau selectiv în sensul că favorizează anumite întreprinderi sau producerea anumitor bunuri;
4. ajutorul trebuie să denatureze sau să amenințe că va denatura concurența și să afecteze comerțul între părțile contractante.

⁽¹⁾ Textul spune următoarele în norvegiană: „Den foreslåtte omorganiseringen av Statkraft vil medføre at det påløper dokumentavgift til staten, jf Stortingets vedtak om dokumentavgift § 1 første ledd. Utgiften vil være i størrelsesorden 1,5 milliarder kroner. Departementet legger til grunn at Statkraft betaler dokumentavgift i tråd med lovens normalordning. Utgifter til dokumentavgift vil redusere overskuddet til selskapet og dermed også utbyttegrunnlaget”.

Întrucât Autoritatea, prin decizia de a deschide cercetările formale, a tras concluziile preliminare cu privire la faptul că au fost îndeplinite toate condițiile menționate, guvernul norvegian argumentează că nu a fost îndeplinită nici una dintre condiții ⁽²⁾. De aceea, Autoritatea trebuie să examineze scutirea de accize în lumina jurisprudenței, pentru a vedea dacă aceasta constituie un ajutor de stat în sensul articolului 61 alineatul (1) din Acordul SEE.

1.1 Ajutorul trebuie acordat de stat sau prin intermediul resurselor statului

În ceea ce privește prima condiție menționată anterior, jurisprudența ⁽³⁾ stabilită spune că această condiție este îndeplinită atunci când o măsură determină în mod direct sau indirect o anumită formă de sarcină financiară asupra fondurilor publice.

În decizia sa de a deschide procedura de cercetare formală, Autoritatea a tras concluziile preliminare conform cărora dispoziția de la alineatul 3 din Actul contestat a dus la neplata unei accize care s-ar fi plătit în mod obișnuit. Această scutire de plată a accizei a determinat ca statul norvegian să aibă o pierdere directă în cadrul veniturilor fiscale, fapt care echivalează cu consumarea resurselor statului. De aceea, Autoritatea a ajuns la concluzia preliminară că s-a îndeplinit prima condiție.

Cu toate acestea, în observațiile acestora cu privire la decizia de deschidere a procedurii de cercetare, autoritățile norvegiene au argumentat ⁽²⁾ că, întrucât obligația societății Entra de a plăti acciza nu s-a transmis niciodată (întrucât „transferul titlului în cazul în cauză s-a realizat ca schimbare de nume și nu ca transfer de titlu”), nu s-au înregistrat pierderi în cadrul veniturilor fiscale și, prin urmare, nu s-au consumat resursele statului.

Autoritatea nu își poate exprima acordul cu privire la acest argument. În mod obișnuit, beneficiul sub forma scutirii de taxe conform articolului 61 alineatul (1) se realizează printr-o derogare specială. Totuși, întrucât articolul 61 alineatul (1) se concentrează asupra efectului, și nu asupra formalității din spatele sistemului juridic național, acesta cuprinde, de asemenea, situațiile în care scutirea de taxe este determinată în mod indirect prin faptul că se face referire la o anumită noțiune juridică (în casu „schimbarea numelui”), din care rezultă că nu trebuie să se plătească taxe. În ambele situații, și cu referire la cazul în cauză, efectul este că înregistrarea în registrul de proprietăți imobiliare se poate realiza fără a solicita accize doar din cauza dispoziției legislative speciale. Dacă nu ar fi fost dispoziția specială, nu s-ar fi putut realiza o astfel de înregistrare fără taxe.

⁽²⁾ Scrisoarea din 16 septembrie 2004 din partea Ministerului comerțului și industriei.

⁽³⁾ Cf. cazurile unite 67/85, 68/85 și 70/85 *Van der Kooy v Comisia* [1988] ECR 219; cazul C-290/83, *Comisia v Franța* [1985] ECR 439; cazul C-482/99 *Republica Franceză v Comisie* [2002] ECR I-4397; cazul C-379/98 *Preussen Elektra AG v Schleswig AG* [2001] ECR-I 2099.

În propunerea adresată Parlamentului ⁽¹⁾, guvernul norvegian a afirmat că nu este foarte sigur dacă transferul proprietăților din partea Statsbygg către Entra determină plata accizei. Totuși, după cum se demonstrează mai jos la punctul 1.2, guvernul norvegian nu a dovedit într-un mod convingător că înregistrarea transferului de proprietăți de la stat la societatea Entra putea fi scutită de accize în absența dispoziției speciale de la alineatul 3 din Actul de la data de 18 februarie 2000. Nici o altă dispoziție din dreptul norvegian nu menționează în mod explicit că o astfel de tranzacție este derogată de la regula generală conform căreia înregistrarea schimbării proprietarului determină plata accizei. În plus, Autoritatea nu poate înțelege cum reorganizarea Statsbygg-ului – în absența alineatului 3 din Actul de la data de 18 februarie 2000 – ar fi putut fi derogată conform Actului de înregistrare așa cum a fost interpretat în acel moment.

De aceea, Autoritatea susține în continuare că prima condiție este îndeplinită.

1.2 Măsura trebuie să fie specifică sau selectivă în sensul că favorizează „anumite întreprinderi sau producerea anumitor bunuri”

1.2.1 Selectivitatea materialului

În decizia sa de a deschide cercetările formale, Autoritatea a ajuns la concluzia preliminară conform căreia adoptarea unei legi speciale care scutește de plata accizelor, [numai pentru o singură societate (Entra)], trebuie clasificată ca fiind o măsură selectivă.

În opoziție, în ceea ce privește argumentele prezentate anterior despre principiul continuității, autoritățile norvegiene susțin că metoda de schimbare a numelui, ca procedură de transferare a titlului de proprietate nu reprezintă o derogare *de facto* de la sistemul comun privind taxa de înregistrare. De aceea, aceasta este o măsură generală.

Autoritatea face referire la capitolul 17B.3.1 din Ghidul Autorității pentru ajutoarele de stat pentru fiscalitatea directă în afaceri în legătură cu caracterul specific sau selectiv al măsurilor fiscale, care stipulează următoarele:

„Măsurile fiscale, care sunt deschise tuturor agenților economici care operează pe teritoriul statului AELS, sunt, în principiu, măsuri generale. Acestea trebuie să fie deschise într-un mod eficace tuturor firmelor, pe baza accesului egal, și nu trebuie reduse de facto în extindere, de exemplu, prin intermediul puterii de hotărâre a statului de a le acorda, sau prin intermediul altor factori care le limitează efectul practic.”

Actul contestat se aplică doar unei anumite tranzacții între Statsbygg și Entra. Este adevărat că s-au adoptat acte asemănătoare atunci când s-au instituit alte societăți de stat cu răspundere limitată (a se vedea Partea I de mai sus). Totuși,

⁽¹⁾ St.prp.nr.84 (1998-99) „Om ny strategi for Statsbygg og etablering av Statens utleiebygg AS”. Prezentată la 4 iunie 1999.

faptul că s-au introdus reguli asemănătoare în legătură cu o gamă de alte privatizări de stat nu înseamnă că *lex specialis* în cauză devine neselectivă.

În primul rând, nu trebuie să se treacă cu vederea faptul că, în alte reorganizări de stat, nu s-au adoptat dispozițiile asemănătoare la Actul contestat. Spre exemplu, atunci când s-a instituit societatea BaneTele AS ⁽²⁾, noua societate cu răspundere limitată nu a fost scutită de plata accizelor. Același lucru este valabil pentru instituirea societății Secora AS ⁽³⁾. În cazul reorganizării societății Statkraft, guvernul norvegian a afirmat că societatea trebuie să plătească accizele conform regulilor obișnuite ⁽⁴⁾.

În al doilea rând, oricum cazul ar fi că legislația fiscală care tratează reorganizările întreprinderilor de stat mai favorabil decât pe cele care vizează restructurările întreprinderilor private este selectivă în sensul articolului 61 alineatul (1). Totuși, conform Actului privind taxele pe acte, punctul de pornire l-a constituit faptul că toate transferurile de titluri între diferite entități determină plata accizelor indiferent dacă noul proprietar continuă sau nu aceeași activitate ca cea anterioară. După cum s-a arătat anterior, până în iulie 2005, atât circulara din 1990 din partea Ministerului Justiției, cât și o gamă de circulare consecutive din partea Direcției vamale și pentru accize conțineau doar o excepție semnificativă la această regulă. Ambele seturi de circulare afirmau clar că, numai în cazul în care dreptul de proprietate se transferă în contextul fuziunilor dintre societăți cu răspundere limitată, observațiile privind continuitatea implică faptul că înregistrarea cu noul titular se poate realiza prin schimbarea numelui și nu prin schimbarea titlului care determină plata accizei. În opoziție, acciza a fost determinată în urma înregistrării sau a transferului titlului de proprietate în Registrul de proprietăți imobiliare pentru defuziuni, transformări dintr-o formă de corporație în alta, transferurile de proprietate de la proprietăți comune la o formă de parteneriat și transferul de proprietate de la o municipalitate la o entitate juridică separată aflată în întregime în posesia municipalității ⁽⁵⁾. Acest fapt a fost clarificat, de asemenea, în hotărârea judecătorească a Frostating lagmannsrett, citată anterior, care a susținut că accizele trebuie plătite în cazul în care un tip de societate cu răspundere nelimitată („*kommandittselskap*”) se transformă într-o societate cu răspundere limitată, chiar dacă sunt aceiași proprietari în societatea nouă și singura schimbarea reală a fost cea a formei sub care operează societatea.

Autoritatea consideră că instituirea societății Entra nu poate fi considerată analogă fuziunii. Aceasta seamănă mult mai mult fie cu o de-fuziune, o transformare a unei entități juridice în alta, sau cu separarea unei municipalități dintr-o entitate dată într-o entitate juridică separată. Astfel, scutirile de accize care seamănă cu cea menționată la alineatul 3 din Actul contestat nu erau deschise pentru majoritatea tranzacțiilor comparabile, în momentul instituirii societății Entra.

⁽²⁾ Lov av 15.6.2001 „Om omdanning av Jernbaneverkets kommersielle televirksomhet til aksjeselskap”.

⁽³⁾ Lov av 17.12.2004 „Om omdanning av Kystverkets produksjonsvirksomhet til statsaksjeselskap”.

⁽⁴⁾ Textul spune următoarele în norvegiană: „Departementet legger til grunn at Statkraft betaler dokumentavgift i tråd med lovens normalordning”.

⁽⁵⁾ A se vedea punctul I.4 de mai sus.

De aceea, nu se poate afirma despre alineatul 3 din Actul contestat că este o prelungire a unei reguli (neselective) deja generale privind neplata în legătură cu anumite tipuri de transfer al titlului în Registrul de proprietăți imobiliare. În consecință, măsura a fost în mod substanțial selectivă.

1.2.2 Se justifică scutirea de plată a accizei prin natura sau schema generală a sistemului fiscal?

Conform jurisprudenței CEJ (Curtea de justiție europeană) ⁽¹⁾, se poate face o deosebire între:

- tratamentul diferențiat care rezultă din aplicarea, în anumite situații, a acelorași principii ca și cele care stau la baza regulilor obișnuite (fără ajutor);
- tratamentul diferențiat care, întrucât favorizează anumite întreprinderi, se îndepărtează de logica internă a regulilor obișnuite (ajutor) ⁽²⁾.

Această distincție este descrisă, de asemenea, în capitolul 17B.3.4(1) din Ghidul Autorității pentru ajutoarele de stat pentru fiscalitatea directă în afaceri legată de justificarea derogării prin „natura sau schema generală a sistemului”: „Natura distinctivă a unor măsuri nu înseamnă neapărat că acestea trebuie considerate ajutoare de stat. Acesta este cazul măsurilor a căror rațiune economică le face necesare pentru buna funcționare și eficacitate a sistemului fiscal. Totuși, furnizarea unei astfel de justificări depinde de statul AELS.” Această din urmă regulă de probă a fost confirmată de CEJ ⁽³⁾.

Autoritățile norvegiene argumentează că „deși Autoritatea consideră că metoda (cu schimbarea numelui ca procedură de transferare a titlului de proprietate fără a transmite obligația de a plăti acciza) constituie o derogare de la regula principală, aceasta se justifică prin natura sau schema generală a sistemului fiscal”. Pentru a-și susține poziția, autoritățile norvegiene susțin că principiul continuității și observațiile privind aplicarea principiului în scopul, *inter alia*, accizelor în cazul de față determină

⁽¹⁾ A se vedea în acest context: cazul 173/73 *Italia v Comisie* [1974] ECR 709 (alineatul 33) și cazul C-75/97 *Regatul Belgiei v. Comisie* [1999] ECR pagina I-3671.

⁽²⁾ Cf., *inter alia*, cazurile unite E-5/04, E-6/04 și E-7/04 *Fesil, Pål și Regatul Norvegiei v Autoritatea de supraveghere a AELS*, hotărârea judecătorească din 21 iulie 2005 (alineatele 82-85); cazul 173/73 *Italia v Comisie*, [1974] ECR 709 (alineatul 33), cazul C-143/99 *Adria Wien Pipeline* [2001] ECR I-8365 (alineatul 42); cazul C-157/01 *Regatul Țărilor de Jos v Comisie*, citate anterior (alineatul 42), și cazul C-308/01 *GIL Insurance Ltd*, citat anterior.

⁽³⁾ Cf. ex. cazul C-157/01 *Regatul Țărilor de Jos v Comisie*, citat anterior, alineatul 43.

faptul că scutirea de accize ține de logica și natura legislației norvegiene relevante. În opinia acestora, Actul contestat reflectă principiul continuității și se încadrează în regulile generale care guvernează restructurările.

În ceea ce privește acest argument, Autoritatea observă că, în cazul de față, problema este sfera principiului continuității față de obligațiile de a plăti accizele și nu sfera principiului continuității în sine, și anume aplicarea acestuia în cadrul dreptului societăților.

Pe baza analizei regulilor privind accizele, menționate anterior la punctul I.4, Autoritatea își exprimă opinia că, în timp ce este posibil ca principiul continuității să fi avut un loc fundamental în cadrul dreptului norvegian în perioada instituirii societății Entra, în același timp, acesta nu a constituit o parte inerentă și generală a regulilor și practicării accizelor în legătură cu alte tipuri de reorganizări ale societăților.

După cum s-a afirmat deja, până în iulie 2005, considerentele privind continuitatea presupuneau că înregistrarea cu un nou titular se putea realiza sub forma unei schimbări de nume și nu a unei schimbări de titlu care să determine plata accizei, doar atunci când se transfera dreptul de proprietate, în contextul fuziunilor între diferite societăți cu răspundere limitată.

În opoziție, acciza era rezultatul înregistrării sau al transferului sau al dreptului de proprietate din cadrul Registrului de proprietăți imobiliare pentru de-fuziuni, transformări dintr-o formă de corporație în alta, transferuri de proprietate de la o proprietate comună la o formă de parteneriat și transferul de proprietate de la o municipalitate la o entitate juridică deținută în totalitate de municipalitate ⁽⁴⁾.

Autoritățile norvegiene explică faptul că logica din spatele derogărilor de la regula generală privind accizele se poate găsi în principiul continuității. Totuși, autoritățile nu explică logica din spatele tratamentului diferit al tipurilor de transfer enumerate anterior. Dimpotrivă, guvernul norvegian afirmă doar că, de fapt, este mai logic să se trateze în același fel fuziunile și anumite alte reorganizări. Cu toate acestea, intrând în vigoare abia din iulie 2005, după aproximativ cinci ani de la instituirea societății Entra, interpretarea Actului privind taxele pe acte s-a schimbat, astfel încât s-a adaptat tratamentul anumitor situații diferite. Pe această bază, Autoritatea consideră că este dificil de stabilit o altă logică în spatele interpretării Actului privind taxele pe acte care prevala în momentul înființării societății Entra, decât ceea ce urmează din circularele citate, și anume faptul că doar fuziunile dintre societățile cu răspundere limitată pot fi scutite de accize, care trebuie altminteri plătite. Această aplicare a principiului continuității față de Actul privind taxele pe acte s-a limitat la astfel de cazuri și nu la alte cazuri, după cum se menționează anterior.

⁽⁴⁾ A se vedea punctul I.4 de mai sus.

După cum se afirmă anterior la punctul 1.2.1, Autoritatea, în orice caz, consideră că instituirea societății Entra seamănă mai degrabă cu aceste situații în care înregistrarea în Registrul de proprietăți imobiliare, în perioada respectivă, ar fi determinat plata accizelor, decât cu cele care nu necesitau aceasta. Pe această bază, Autoritatea nu poate considera că derogarea de la Actul contestat poate fi justificată prin natura și logica regulilor norvegiene privind accizele, în momentul în care s-a aplicat scutirea. Nu schimbă evaluarea conform căreia, de asemenea, reorganizările asemănătoare ale activităților comerciale publice sunt scutite de accize. Îndeplinirea obiectivelor care stau la baza principiului continuității nu pot justifica faptul că derogarea de la regula generală privind accizele poate fi aplicată reorganizărilor specifice, dacă reorganizările private cele mai comparabile nu fac obiectul unor derogări asemănătoare.

1.2.3 „Cazul italian”

Autoritățile norvegiene fac referire la o decizie a Comisiei Europene și argumentează că situația reală a acestui caz este aceeași cu a cazului societății Entra.

În Decizia Comisiei din 5 iunie 2002 ⁽¹⁾, Comisia a examinat dreptul italian care prevede un regim fiscal special pentru societățile pe acțiuni cu un acționariat public majoritar stabilit conform unei legi specifice. În această privință, dreptul italian prevede în mod specific o scutire de toate taxele de transfer în legătură cu transformarea întreprinderilor speciale și municipale în societăți pe acțiuni („scutirea de taxă de transfer”). În sistemul juridic italian, taxele de transfer se aplică, în mod normal, creării unei entități economice noi sau transferării de bunuri între entități economice diferite. Totuși, autoritățile italiene au explicat că dreptul italian reflectă, în general, principiul neutralității fiscale (care înseamnă că nu se aplică nici o taxă) în contextul transformării statutului juridic al societății (*i.e.* „când se schimbă statutul juridic al unei firme, însă firma rămâne aceeași din punct de vedere economic”) ⁽²⁾.

Comisia a considerat că, deși pare că închiderea întreprinderii municipale și stabilirea unei societăți pe acțiuni „noi” ar echivala cu crearea unei entități economice noi, aceasta se datorează în aparență doar detaliilor tehnice de ordin juridic. În realitate, societatea pe acțiuni nouă este aceeași entitate economică ca și întreprinderea municipală care operează conform unui statut juridic diferit. În lumina acestui fapt, Comisia a acceptat că principiul general privind neutralitatea fiscală în dreptul italian se aplică în mod asemănător cu privire la situațiile incluse în regimul fiscal special. De aceea, nu trebuie să se plătească nici o taxă de transfer ⁽³⁾.

Autoritatea înțelege că raționamentul Comisiei este că, acolo unde dreptul național referitor la timbrele fiscale în legătură cu transformările realizate de întreprinderile private – astfel încât accentul cade mai degrabă pe continuarea aceleiași entități economice, decât pe măsura în care entitatea juridică utilizată în acel caz este aceeași –, logica unui astfel de regim fiscal este de a extinde acel principiu pentru a cuprinde, de asemenea, situațiile în care statul sau municipalitatea separă o entitate economică care a fost condusă până în acel moment ca fiind o parte a statului sau a municipalității într-o entitate juridică separată.

Autoritatea este total de acord cu o astfel de abordare. Totuși, trebuie evaluată logica fiecărui sistem fiscal, în funcție de meritele proprii. Decizia Comisiei s-a bazat complet pe faptul că sistemul juridic italian prevede posibilitatea scutirii de taxa de transfer în contextul trecerii de la o formă de corporație la alta. În opoziție, legislația norvegiană, după cum este aceasta interpretată și aplicată de autoritățile fiscale, nu a oferit o astfel de posibilitate. În realitate, după cum s-a afirmat deja, cazurile care pot fi comparate cu societatea Entra privind reorganizările private (în legătură cu de-fuziunile sau trecerea de la o formă de corporație la alta) nu erau scutite de plata accizelor. În opinia Autorității, situațiile reale ale celor două cazuri sunt așadar diferite. Faptul că principiul continuității poate să fi existat în alte domenii ale dreptului norvegian, inclusiv, cel mai important, în cadrul dreptului societăților și al legislației privind fiscalitatea directă a entității în cauză, nu poate avea greutate pentru evaluarea asemănării dintre situația italiană și cea norvegiană.

1.2.4 Concluzie privind selectivitatea

În concluzie, măsura trebuie considerată ca fiind selectivă în sensul articolului 61 alineatul (1) din Acordul SEE și nu poate evita această clasificare prin referirea la natura și logica regulilor norvegiene privind accizele.

1.3 Măsura trebuie să confere destinatarilor un avantaj care să reducă costurile pe care le suportă în mod obișnuit pe parcursul afacerii

Conform jurisprudenței Curții europene de justiție (CEJ) ⁽⁴⁾ și capitoului 17B.3.1(2) din Ghidul Autorității pentru ajutoarele de stat, „măsura trebuie să confere destinatarilor un avantaj, care să îi scutească de taxele suportate de obicei din bugetele acestora. Avantajul se poate acorda prin reducerea taxei suportate de firmă în diferite moduri, inclusiv:” (...) „reducerea totală sau parțială a sumei taxei (cum ar fi scutirea sau creditul fiscal)”.

⁽¹⁾ Cazul C 27/99 publicat în JO L 77, 24.3.2003, p. 21.

⁽²⁾ Cf. alineatul 37 din decizie.

⁽³⁾ Cf. alineatele 76-81 din decizie.

⁽⁴⁾ Cf. cazul 173/73 *Italia v Comisie* [1974] ECR 709.

Prin adoptarea dispoziției statutare de la alineatul 3 din Actul contestat, Entra a fost scutită de costul accizelor în valoare de aproximativ 81 milioane NOK (în jur de 10 milioane EUR). După cum se demonstrează anterior la punctul 1.1 și 1.2, aceste accize ar fi trebuit plătite altfel din bugetele acesteia. Pornind de la aceasta, Autoritatea, în decizia sa de a deschide cercetarea formală, a tras concluzia preliminară că societății Entra i s-a acordat un avantaj în sensul articolului 61 alineatul (1) din Acordul SEE.

În opoziție, autoritățile norvegiene argumentează că această condiție nu este îndeplinită din două motive: în primul rând, scutirea nu a plasat societatea Entra într-o poziție competitivă mai bună față de un investitor privat. În al doilea rând, structura capitalului, soliditatea și valorile totale din cadrul societății ar fi rămas neschimbate dacă s-ar fi plătit accize. În cele ce urmează, Autoritatea va discuta aceste argumente pe rând.

1.3.1 Comparația cu societățile private

După cum se face referire anterior la punctul 1.3.1, în propunerea către Parlament, guvernul norvegian a afirmat că un investitor privat poate alege să nu transfere titlul ci, de exemplu, să mențină titlul într-un holding, atunci când se instituie o nouă societate. Conform autorităților norvegiene, statul trebuie să transfere proprietățile unei entități juridice noi. Astfel, conform autorităților norvegiene, nu există o denaturare a concurenței când Entra este scutită de accize.

Conform Tribunalului european de primă instanță, nu există neapărat un avantaj în sensul articolului 87 alineatul (1) CE (care corespunde articolului 61 alineatul (1) SEE) în toate situațiile în care se introduce o măsură pentru a scuti o societate publică de dezavantajele structurale pe care le are față de concurenții din sectorul privat⁽¹⁾. Articolul 61 alineatul (1) din Acordul SEE urmărește doar să interzică avantajele pentru anumite întreprinderi, iar conceptul de ajutor cuprinde doar beneficiile sau scutirea de sarcinile asumate în mod obișnuit în bugetul unei întreprinderi și care trebuie privite ca avantaj economic, pe care întreprinderea care îl primește trebuie să îl obțină în condiții de piață normale. Totuși, Autoritatea nu este de acord cu autoritățile norvegiene cu privire la faptul că argumentele prezentate de Norvegia pot duce la concluzia că o comparație cu operatorii privați arată că societății Entra nu i s-a acordat un avantaj prin scutirea de accize.

Metodele pe care le poate utiliza un investitor privat pentru a evita plata accizei sunt deschise în mod egal întreprinderilor

instituite în legătură cu privatizările de stat. Dezavantajul structural pe care pretind că l-au înfruntat autoritățile norvegiene nu era de ordin juridic. Dreptul norvegian ar fi făcut imposibilă instituirea și transferul proprietăților societății Entra fără a înregistra acest fapt în Registrul de proprietăți imobiliare. În plus, Entra și autoritățile norvegiene ar fi putut lua aceleași măsuri preventive ca și un operator privat. Motivul pentru care nu s-au utilizat aceste metode față de Statsbygg și Entra a fost pur și simplu că autoritățile norvegiene au considerat că dezavantajele politice, administrative și practice legate de aceste metode erau atât de negative, încât Entra trebuia să devină noul titular.

În opinia Autorității, aceste observații nu pot duce la concluzia că societății Entra nu i s-a acordat un avantaj prin scutirea de plata accizei. Aceasta rezultă deja din faptul că toate metodele care pot fi utilizate pentru a evita accizele se bazează pe neînregistrarea transferului dreptului de proprietate (reținerea titlului). Dacă nu se transferă titlul („*grunnbokshjemmel*”), nu trebuie plătită nici o acciză. Însă operatorii privați care nu transferă titlul nu dispun de protecția oferită de înregistrare, în timp ce Entra a obținut această protecție. De aceea, aceste metode nu sunt echivalente cu procedura care a avut loc în cazul de față, în care Entra a devenit noul titular.

În plus, chiar dacă acesta ar fi fost cazul, Autoritatea nu consideră că pretinsa problema structurală pentru statul norvegian are un caracter fundamental diferit față de cea cu care se confruntă operatorii privați. Poate fi corect faptul că netransferarea practică a titlului poate determina, în unele privințe, dezavantaje mai mari pentru o entitate publică decât pentru o societate privată. Totuși, în opinia Autorității, întrebările privind relațiile *inter partes* dintre proprietarul anterior și cel actual al bunului imobiliar trebuie privite separat față de discuțiile legate de înregistrarea în Registrul de proprietăți imobiliare. Această înregistrare nu afectează, în mod obișnuit, relația *inter partes* dintre cele două entități juridice, ci are importanță doar față de terți. Astfel, înregistrarea se poate dovedi importantă pentru ca să evite cumpărătorul ca un terț, care, de bună-credință, cumpără ulterior proprietatea de la proprietarul precedent, să aibă un titlu mai puternic asupra bunului imobiliar. De asemenea, are însemnătate asupra protejării de creditorii proprietarului precedent, după cum poate influența și abilitatea cumpărătorului de a obține o ipotecă și alte împrumuturi. În toate aceste situații, dezavantajele neînregistrării în Registrul de proprietăți imobiliare sunt în mod fundamental aceleași pentru întreprinderile private și publice. De fapt, în unele privințe, metodele descrise pot fi mai puțin favorabile pentru întreprinderile private față de cele publice, întrucât înregistrarea declarației privind limitarea dreptului de proprietate nu exclude riscul privind procedurile de execuție/extincția creditorului sau falimentul proprietății privind drepturile unui succesor legal față de proprietatea debitorului.

(¹) Cf. cazul T-157/01 *Danske Busvognmænd v Comisie*, hotărârea judecătorească din 16 martie 2004, alin. 57.

În cele din urmă, Autoritatea subliniază că autoritățile norvegiene nu au demonstrat că o parte privată ar alege cu siguranță să nu transfere titlul. Norvegia a argumentat doar că este mult mai posibil ca un operator privat să decidă, în circumstanțe asemănătoare, să nu transfere titlul în Registrul de proprietăți imobiliare.

1.3.2 Argumentul privind bilanțul de deschidere

După cum s-a menționat deja, autoritățile norvegiene argumentează⁽¹⁾ că scutirea de accize nu trebuie privită în mod separat față de bilanțul de deschidere al societății. Acestea afirmă că măsura în cauză nu a schimbat structura capitalului, soliditatea și valoarea totală a societății. Din punct de vedere teoretic, dacă acciza ar fi sporit în bilanțul de deschidere, ar fi existat un bilanț de deschidere alternativ în care valoarea proprietăților ar fi fost redusă cu o sumă echivalentă accizei.

După cum se demonstrează anterior, la punctul 1.2, conform regulilor obișnuite din cadrul sistemului fiscal norvegian, societatea Entra era obligată să plătească acciza. În consecință, indiferent de modul în care a fost stabilit bilanțul de deschidere, valoarea tranzacției dintre vânzător și cumpărător este cea care constituie baza fiscală pentru acciză. Indiferent de observațiile pe care le poate avea cumpărătorul (Entra) sau vânzătorul (statul) față de prețul convenit, autoritățile fiscale trebuie să aplice acel preț și nimic altceva atunci când calculează acciza care trebuie achitată.

Din principiu, Autoritatea nu este de acord cu autoritățile norvegiene cu privire la faptul că existența acestei scutiri de taxă nu constituie un avantaj în sensul articolului 61 alineatul (1) din Acordul SEE, dacă scutirea de accize influențează stabilirea bilanțului de deschidere al societății Entra într-un mod în care se presupune că a neutralizat avantajul care rezultă din scutirea de taxe. Conform legislației norvegiene, societatea Entra ar fi fost obligată, în absența alineatului 3 din Actul contestat, să plătească autorităților fiscale acciza privind prețul convenit al tranzacției pentru înregistrarea care a avut loc, fără a fi relevant dacă prețul tranzacției ar fi putut arăta diferit. Taxa nu a fost achitată niciodată, iar absența achitării acestei taxe este cea care este luată în considerare în prezentul caz. Forma bilanțului de deschidere al societății Entra, influențat de alte circumstanțe, mai ales dacă vânzătorul ar fi acceptat o valoare mai mică pentru clădiri în cazul în care Entra ar fi plătit acciza, reprezintă factori care nu pot fi luați în considerare atunci când se determină faptul dacă societatea a primit sau nu un avantaj.

(1) Scrisorile din 4 iunie 2003, 16 septembrie 2004 și 30 iunie 2005 din partea Ministrului comerțului și industriei.

Argumentul autorităților norvegiene conform căruia scutirea de taxe trebuie privită în legătură cum un preț al proprietății imobiliare, care ar fi fost diferit în alte condiții, este construit pe raționamentul că ajutorul care decurge din scutirea de taxe a determinat ca Entra să aibă o pierdere netă sub forma fixării unui preț mai mare pentru proprietățile imobiliare transferate. Totuși, a lua în considerare posibilele consecințe economice ulterioare mai mult sau mai puțin directe ale unei măsuri de ajutor pentru un anumit beneficiar al ajutorului respectiv ar fi, în opinia Autorității, în contradicție cu abordarea aplicată în general în cazurile privind ajutoarele de stat. În aceeași privință, poate să nu se admită în mod obișnuit că trebuie avute în vedere efectele economice ulterioare ale măsurii de ajutor din cadrul relațiilor contractuale dintre beneficiarul ajutorului și alte entități juridice, atunci când se evaluează dacă, și în ce grad, măsura de ajutor poate fi considerată un avantaj în sensul articolului 61 alineatul (1) din Acordul SEE. În această privință, Autoritatea subliniază faptul că statul norvegian, în calitate de agent al fiscalului și vânzător de proprietăți imobiliare, trebuie privit ca două entități diferite în scopul regimului privind ajutoarele de stat.

De aceea, Autoritatea nu poate fi de acord cu guvernul norvegian că societatea Entra nu a primit un avantaj în sensul articolului 61 alineatul (1) din Acordul SEE prin faptul că a fost scutită de accize și că primește în continuare protecția acordată de faptul că se află în Registrul de proprietăți imobiliare.

În scrisoarea din 4 iunie 2003 din partea Ministerului comerțului și industriei, Ministerul afirmă că: „Din punct de vedere teoretic, dacă taxa pe acte și taxa de înregistrare ar fi fost sporite în bilanțul de deschidere, bilanțul de deschidere ajustat și alternativ ar fi fost după cum este descris în anexa 2”. Anexa 2 descrie un bilanț de deschidere alternativ în care totalul activelor și pasivelor/capitalului propriu este același, însă în care *i.a.* valoarea proprietăților scade cu echivalentul sumei pentru acciză. Concluzia Ministerului este că societatea Entra nu a primit nici un avantaj economic în urma scutirii de accize.

Bilanțul ipotetic de deschidere descris de autoritățile norvegiene se bazează pe presupunerea că cumpărătorul (Entra) nu ar reduce rata cerută a rentabilității (9,5 %) și rata capitalului propriu (40 %), dacă ar trebui plătită acciza. Aceasta presupune că bilanțul ipotetic de deschidere se bazează pe ipoteza că vânzătorul va plăti întotdeauna 100 % din acciză și că valoarea clădirilor, într-un bilanț de deschidere alternativ, ar scădea cu exact aceeași sumă care echivalează cu valoarea accizei.

Autoritatea nu are nici un motiv să pună sub semnul întrebării metoda valorii nete actualizate care a fost utilizată atunci când s-a stabilit bilanțul de deschidere al societății Entra. Totuși, după cum arată încercările proprii ale guvernului norvegian de a găsi valoarea corectă a proprietăților imobiliare (a se vedea punctul I.2.2 de mai sus și diferențele semnificative dintre valorile alternative), s-ar fi putut utiliza alte metode. De asemenea, s-ar fi putut utiliza și alte ipoteze, iar acele metode și ipoteze diferite ar fi putut foarte bine determina o situație în care sarcina privind taxa să nu fie suportată 100 % de vânzător. Într-o situație de piață obișnuită cu mai mulți ofertanți, este mult mai probabil ca sarcina suplimentară a accizei determinate de prețul convenit al tranzacției să se fi împărțit între vânzător și cumpărător.

Autoritatea consideră că nu este posibilă stabilirea unei reguli generale conform căreia prețul pieței pentru o clădire să crească fix cu suma pe care cumpărătorul trebuie s-o plătească în mod obișnuit pentru impozitele indirecte privind înregistrarea clădirii respective în situațiile în care acele impozite fie au fost plătite deja, fie nu vor fi cerute datorită unei derogări legislative. Într-adevăr, în scrisoarea din 30 iunie 2005 din partea Ministerului comerțului și industriei, Ministerul recunoaște că nu se poate trage o astfel de concluzie exhaustivă și că argumentul guvernului cu privire la efectul net asupra neplății accizei se bazează doar pe utilizarea metodei specifice pentru evaluarea valorii pe care guvernul a ales-o să se aplice societății Entra.

În cazul de față, Norvegia a ales să nu perceapă accize pentru Entra și a menționat că evaluarea ulterioară a valorii proprietăților imobiliare depinde de această premisă. De aceea, Norvegia practic susține că în situația ipotetică în care ar fi decis că Entra trebuie să achite accizele obișnuite, ar fi ales în continuare metoda valorii nete actualizate și ar fi utilizat aceleași ipoteze pentru calcularea prețului de vânzare. Dacă s-ar accepta un astfel de argument, ar însemna ca scopul articolului 61 alineatul (a) din Acordul SEE să depindă de capacitatea unui stat SEE de a convinge Autoritatea și Curtea AELS că ar fi făcut pași imaginari în situații ipotetice.

În cele din urmă, Autoritatea subliniază faptul că în acele foarte puține cazuri în care Curtea de justiție – în diferite tipuri de situații – a acceptat un argument *quid pro quo*, întotdeauna a fost o condiție prealabilă ca mecanismul care contracarează să se decidă înainte (și nu *ex post facto*) într-un mod definit clar, obiectiv și transparent⁽¹⁾. Totuși, nu se menționează nicăieri în cadrul lucrărilor de pregătire pentru legislația potrivită că era o condiție prealabilă pentru acordarea avantajului care determină scutirea de plata accizei, că acest avantaj trebuie realizat de o evaluare mai ridicată a valorii proprietății

imobiliare relevante, decât ar fi plătit o entitate privată pentru clădirea respectivă la o vânzare deschisă. Dimpotrivă, argumentul autorităților norvegiene că Entra nu a beneficiat de un avantaj față de situația în care ar fi plătit acciza, pare să contrazică scopul exprimat în mod explicit care se află în spatele scutirii societății Entra de plata accizei. După cum s-a citat anterior la punctul I.3.1, din propunerea guvernului către Stortinget, s-a explicat că scopul clauzei privind scutirea de taxe a fost ca Entra să nu poarte sarcina economică a accizei, întrucât întreprinderile private aflate în competiție pot fi scutite, într-o măsură mai mare, de această sarcină prin alte mijloace. Cu alte cuvinte, în propunerea către Parlament, există o ipoteză la bază conform căreia plata accizei ar situa într-adevăr societatea Entra într-o poziție mai puțin avantajoasă din punct de vedere economic, decât dacă Entra nu a plătit accizele. În plus, intenția Parlamentului a fost ca Entra să nu fie pusă într-o astfel de poziție dezavantajoasă.

1.3.3 Concluzie privind avantajul

În concluzie, Autoritatea susține în continuare că alineatul 3 din Actul contestat i-a conferit societății Entra un avantaj în sensul articolului 61 alineatul (1) din Acordul SEE.

1.4 Măsura trebuie să denatureze sau să amenințe că va denatura concurența și trebuie să afecteze comerțul dintre părțile contractante

În decizia de deschidere a cercetării, Autoritatea a ajuns la concluzia preliminară că măsura amenință să denatureze concurența și afectează comerțul în cadrul SEE în sensul articolului 61 alineatul (1) din Acordul SEE. În opoziție, autoritățile norvegiene susțin că măsura în cauză „nu va afecta comerțul dintre părțile contractante” și că Autoritatea trebuie să evalueze piața adecvată. În plus, autoritățile norvegiene pretind că „investitorii care nu sunt de origine norvegiană nu au operat pe piața proprietăților imobiliare din Norvegia”⁽²⁾.

CEJ susține⁽³⁾ că concurența este denaturată din momentul în care ajutorul financiar din partea statului întărește poziția unei întreprinderi față de alte întreprinderi concurente. Acordarea ajutorului reduce costurile și acordă beneficiarilor, prin aceasta, un avantaj de concurență asupra celor care trebuie să suporte toate costurile pe cheltuiala lor. Pe această bază, Autoritatea consideră că ajutorul acordat societății Entra sub forma scutirii de accize denaturează concurența în sensul articolului 61 alineatul (1) din Acordul SEE. Într-adevăr, autoritățile norvegiene nu au argumentat că nu se denaturează concurența (ci doar că nu este afectat comerțul).

⁽¹⁾ Cf. pentru o abordare corespunzătoare în cadrul unui domeniu asemănător pentru ajutorul de stat, cazul C-280/00 *Altmark Trans GmbH* [2003] ECR I-7747 (alineatele 83-95). A se vedea, de asemenea, punctele Avocatului general Jacobs 117-129 din cazul C-126/01 *GEMO* [2003] ECR I-13769.

⁽²⁾ A se vedea scrisoarea din 16 septembrie 2004 din partea Ministerului comerțului și industriei.

⁽³⁾ Cazul 730/79 *Philip Morris Holland BV v Comisie* [1980] ECR 2671, alineatul 11.

Revenind asupra problemei privind efectul asupra comerțului, trebuie să se cerceteze dacă ajutorul în cauză este capabil să întărească poziția unei întreprinderi față de cea a unei întreprinderi concurente în cadrul comerțului SEE ⁽¹⁾. După cum susține Curtea AELS, nu se solicită Autorității să stabilească dacă ajutorul de stat are un efect considerabil asupra comerțului dintre părțile contractante, ci numai să cerceteze dacă ajutorul poate avea un astfel de efect ⁽²⁾. De aceea, criteriul efectului asupra comerțului este interpretat, în mod tradițional, într-o manieră nerestrictivă, cu scopul, în termeni generali, de a considera că o măsură constituie ajutor de stat dacă este capabilă să afecteze comerțul dintre statele SEE ⁽³⁾.

Conform capitolului 17B.3(2) din Ghidul Autorității pentru ajutoarele de stat, „conform jurisprudenței stabilite, în scopul prezentei prevederi, criteriul de afectare a comerțului este atins dacă firma care primește ajutorul realizează o activitate economică care cuprinde comerțul între părțile contractante”. Totuși, ajutorul de stat poate afecta comerțul în cadrul SEE chiar dacă întreprinderea care primește acest ajutor nu participă în sine în cadrul activităților transfrontaliere ⁽⁴⁾. Acest fapt are loc întrucât acordarea sprijinului de stat unei întreprinderi poate determina menținerea sau creșterea achiziției interne, care are drept consecință reducerea oportunităților pentru întreprinderile instituite în alte state SEE de a-și oferi serviciile pe piața statului respectiv ⁽⁵⁾.

Conform propriei Prezentări anuale a societății Entra pentru 2001, aceasta se angajează în „dezvoltarea, închirierea, gestionarea, operarea, vânzarea și achiziția de proprietăți imobiliare în Norvegia”.

Societatea Entra este un membru al „Asociației proprietăților imobiliare comerciale” („Foreningen Næringseiendom”) ⁽⁶⁾, ai cărei membri dirijează total sau parțial același tip de activități ca și Entra. Asociația proprietăților imobiliare comerciale are 74 de membri (în octombrie 2005). Membrii cuprind societăți cum ar fi ABB AS-Eiendom, Investitorii Aberdeen în domeniul proprietăților, Avantor AS, ICA Eiendom Norge AS, KLP Eiendom AS,

Linstow ASA, Mustad Eiendom AS, NCC Property Development AS, Reitan Eiendom AS, Skanska Eiendomsutvikling AS, Smedvig Eiendom AS, Steen & Strøm ASA, Storebrand Eiendom AS, Umoe Sterkorder AS, Veidekke Eiendom AS, Vesta Forsikring AS-Eiendom și Vital Eiendomsforvaltning AS ⁽⁷⁾.

Cea mai mare societate (sau grup de societăți) norvegiană de proprietăți imobiliare este Olav Thon Gruppen. Acest grup activa de asemenea în anul 2000, când s-a instituit societatea Entra. În prezent, Olav Thon Gruppen deține 320 de proprietăți în Norvegia și 18 în străinătate (în principal la Bruxelles). Prima proprietate de la Bruxelles a fost cumpărată în anul 1988 (Thon Belgium SA). Grupul are aproximativ 3 400 de angajați. Pe lângă închirierea de birouri, Grupul este implicat, de asemenea, în domeniul hotelier, în cel al restaurantelor și al centrelor comerciale ⁽⁸⁾.

Una dintre societățile menționate anterior, Linstow AS, deține și dezvoltă proprietăți imobiliare în Norvegia, precum și în Statele Baltice, Portugalia și Suedia. Linstow AS este deținută în totalitate de Grupul Anders Wilhelmsen care a achiziționat și a deținut societatea de la Bursa de valori din Oslo, în 1999. Grupul Anders Wilhelmsen este unul dintre proprietarii societății maritime Royal Caribbean Cruise Line (RCCL). Linstow AS i.a. gestionează portofoliul norvegian (Portofoliul Nordea) de proprietăți deținute de Curzon Global Partners. Portofoliul este alcătuit din 31 de proprietăți (până în noiembrie 2005) răspândite pe întreg teritoriul Norvegiei. Curzon Global Partners este o societate de gestiune a investițiilor cu baza la Londra deținută de IXIS AEW Europe (IAE). IAE este un gestionar european al investițiilor în domeniul proprietăților imobiliare deținut de Groupe Caisse d'Epargne și Caisse des Dépôts din Franța. IAE răspunde de gestionarea unor active în valoare de aproximativ 11 miliarde EUR ⁽⁹⁾.

Una dintre celelalte societăți, ICA Eiendom Norge AS, este societatea-fiică a ICA Fastigheter AB, o societate suedeză. ICA Fastigheter AB este o filială deținută în totalitate de ICA AB. ICA Fastigheter AB construiește, gestionează și vinde proprietăți imobiliare în Scandinavia și Țările baltice. Portofoliul acesteia are o valoare contabilă de 5,7 miliarde SEK și constă, în principal, din facilități de înmagazinare și facilități de depozitare. În afară de societățile și magazinele ICA, societatea oferă, de asemenea, proprietăți imobiliare clienților externi. Grupul ICA (ICA AB) este una dintre principalele societăți mici din regiunea nordică care are peste 2 600 de magazine proprii și asociate în Scandinavia și Țările baltice ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁾ Cf. *inter alia*, cazul C-126/01 *Gemo*, hotărârea judecătorească din data de 20 noiembrie 2003; cazul E-6/98 *Guvernul Norvegiei v Autoritatea de supraveghere a AELS* [1999] Raportul Curții AELS, pagina 76, alineatul 59; cazul 730/79, *Philip Morris v Comisie* [1980] ECR 2671, alineatul 11.

⁽²⁾ Cazurile unite E-5/04, E-6/04 și E-7/04 *Fesil, Pil și Regatul Norvegiei v Autoritatea de supraveghere a AELS*, hotărârea judecătorească din data de 21 iulie 2005, alin. 94.

⁽³⁾ Cazurile unite T-298/97 - T-312/97 e.a., *Alzetta a.o. v Comisie* [2000] ECR-2319, alineatele 76-78.

⁽⁴⁾ Cazul T-55/99 *CETM v Comisie* [2000] ECR II-3207, alineatul 86.

⁽⁵⁾ Cazul C-303/88 *Italia v Comisie* [1991] ECR I-1433, alineatul 27; cazurile unite C-278/92 to C-280/92 *Spania v Comisie* [1994] ECR I-4103, alineatul 40.

⁽⁶⁾ Asociația proprietăților imobiliare comerciale face parte din Federația industriilor imobiliare norvegiene „Byggenæringens Landsforening (BNL)”. BNL face parte din Confederația întreprinderii norvegiene (NHO).

⁽⁷⁾ Sursă: <http://www.foreningen-naringsseiendom.no/medlemsbedriftene>.

⁽⁸⁾ Sursă: <http://www.olavthon.no/>

⁽⁹⁾ Sursă: <http://www.ne.no/linstow>

⁽¹⁰⁾ Sursă: http://www.ica.no/FrontServlet?s=eiendom&state=eiendom_dynamic&viewid=919&expand=1

În aceeași perioadă în care s-a instituit Entra (în 2000), s-a instituit și Aberdeen Property Investors Norway AS în calitate de societate-fică a Aberdeen Property Investors. Aberdeen Property Investors face parte din Aberdeen Asset Management PLC, un grup de gestionare a fondului independent aflat pe lista Bursei de valori de la Londra. În prezent, Aberdeen Property Investors gestionează 7,8 miliarde EUR în investiții privind proprietățile în Europa de Nord, dintre care 9 miliarde NOK (aproximativ 1,1 miliarde EUR) se află în Norvegia. În 2001, Aberdeen Property Investors Norway AS a cumpărat Norske Liv Eiendom, o altă societate imobiliară de pe piața norvegiană, iar în prezent societatea gestionează portofoliile imobiliare ale i.a. NSB, Nordea Liv și API Eiendomsfond. Aberdeen Property Investors are 200 de angajați în Norvegia ⁽¹⁾.

Dintre societățile menționate anterior care sunt pe aceeași piață ca și Entra (*dezvoltarea, închirierea, gestionarea, operarea, vânzarea și achiziția proprietăților în Norvegia*) și care erau active în 2000, când s-a instituit Entra, reiese, astfel, clar că unele dintre ele aveau proprietari care nu erau de origine norvegiană, unele erau active atât în Norvegia, cât și în afara ei, iar unele gestionau portofolii imobiliare deținute de clienți străini.

Din descrierea de la punctul I de mai sus rezultă că bunurile și activitățile transferate societății Entra erau expuse concurenței. În consecință, societatea Entra concurează cu alți furnizori de imobile/proprietăți. Acest fapt se aplică societății Entra în calitate de proprietar, cumpărător, vânzător, operator și administrator al proprietăților imobiliare. Entra operează pe întreg teritoriul Norvegiei pe o piață unde activează agenții economici din alte state SEE. Prin urmare, este îndeplinită, de asemenea, condiția 4, întrucât măsura afectează sau amenință să afecteze concurența și comerțul dintre părțile contractante.

2 Compatibilitatea ajutorului

Pe baza observațiilor de mai sus, scutirile de taxe în discuție constituie un ajutor în termenii articolului 61 alineatul (1) din Acordul SEE.

Autoritățile norvegiene argumentează că măsura în discuție nu cuprinde vreun ajutor și nu aduc nici un argument privind compatibilitatea. Totuși, după evaluarea posibilei implicări a ajutorului de stat, trebuie să se aibă în vedere dacă un astfel de ajutor poate fi compatibil cu Acordul SEE în virtutea articolului 61 alineatele (2) și (3) din Acord.

Aplicarea excepțiilor conform articolului 61 alineatul (2) nu este adecvată. Instituirea societății Entra nu atrage după sine un ajutor care să aibă un caracter social acordat consumatorilor individuali, sau un ajutor care să acopere pagubele cauzate de calamități naturale sau situații excepționale.

La articolul 61 alineatul (3) litera (a) se poate considera că ajutorul este compatibil cu Acordul SEE atunci când urmărește să promoveze dezvoltarea economică în zone în care standardul de viață este anormal de scăzut, sau în care există un grad de ocupare a forței de muncă extrem de scăzut. Întrucât măsura vizată nu se limitează la astfel de zone, nu se aplică această dispoziție. De asemenea, nu este aplicabilă nici scutirea prevăzută la articolul 61 alineatul (3) litera (b). În cele din urmă, în ceea ce privește scutirea prevăzută la articolul 61 alineatul (3) litera (c), Autoritatea nu poate înțelege că se poate considera că ajutorul facilitează dezvoltarea anumitor activități economice sau anumitor zone economice în sensul acestui articol. În consecință, ajutorul nu se califică pentru nici una dintre scutirile prevăzute la articolul 61 alineatul (3) din Acordul SEE.

3 Norme de procedură și caracterul ajutorului

3.1 Obligația de notificare

Articolul 1 alineatul (3) din Partea I a Protocolului 3 din Acordul pentru Supraveghere și Curte expune: „Autoritatea de Supraveghere a AELS va fi informată, în timp util pentru a-i permite prezentarea observațiilor, cu privire la orice planuri de acordare sau modificare a ajutorului.” Se consideră că ajutorul furnizat fără notificare sau ajutorul care este notificat cu întârziere, și anume notificat după ce este „pus în aplicare”, constituie un ajutor ilegal.

Scutirea de accize prevăzută la instituirea societății Entra nu a fost notificată Autorității și a fost pusă în aplicare.

3.2 Recuperare

Autoritatea atrage atenția guvernului norvegian asupra articolului 1 din Partea a II-a a Protocolului 3 din Acordul pentru Supraveghere și Curte. Scutirea de accize a fost introdusă după intrarea în vigoare a Acordului SEE. De aceea, orice ajutor în acest caz trebuie calificat ca fiind ajutor nou. După cum se afirmă anterior, nu s-a primit nici o notificare privind acest ajutor. Ajutorul din cazul de față trebuie considerat ilegal, conform definiției de la articolul 1 litera (f) din Partea a II-a a Protocolului 3 din Acordul pentru Supraveghere și Curte.

Conform articolului 14 din Partea a II-a a Protocolului 3 din Acordul pentru Supraveghere și Curte, în cazurile de ajutor ilegal, dacă este declarat incompatibil, Autoritatea ordonează, ca regulă, ca statul AELS vizat să recupereze ajutorul de la destinatar.

⁽¹⁾ Sursă: <http://www.aberdeenpropertyinvestors.no>

Autoritatea este de opinie că nu există principii generale care să împiedice restituirea în cazul de față. Conform jurisprudenței stabilite, abolirea ajutorului ilegal prin intermediul recuperării este consecința logică în urma descoperirii că este ilegal. În consecință, recuperarea ajutorului de stat acordat ilegal, în scopul restaurării situației care exista anterior, nu poate fi considerată, în principiu, disproporționată față de obiectivele Acordului SEE privind ajutorul de stat. Prin restituirea ajutorului, destinatarul pierde avantajul de care a beneficiat față de concurenții săi de pe piață și se restaurează situația anterioară plății ⁽¹⁾. De asemenea, din această funcție de restituire a ajutorului decurge că, în general, cu excepția situațiilor excepționale, Autoritatea nu depășește limitele libertății sale, recunoscute de jurisprudența Curții de Justiție, dacă solicită statului AELS vizat să recupereze sumele acordate prin intermediul ajutorului ilegal, întrucât nu face decât să restaureze situația anterioară ⁽²⁾. În plus, având în vedere natura obligatorie în ceea ce privește supravegherea ajutorului de stat prin intermediul Autorității, conform Protocolului 3 din Acordul pentru Supraveghere și Curte, întreprinderile care au primit ajutor nu se pot aștepta, în principiu, ca ajutorul să fie legal, decât dacă a fost acordat în conformitate cu procedura prevăzută în dispozițiile Protocolului respectiv ⁽³⁾.

4 Concluzie

În lumina observațiilor precedente, Autoritatea consideră că scutirea de taxe pe acte și de taxe de înregistrare adoptată în legătură cu instituirea societății Entra reprezintă un ajutor de stat care nu este compatibil cu funcționarea Acordului SEE. În consecință, Autoritatea încheie procedura prevăzută la articolul 1 alineatul (2) din Partea I a Protocolului 3 din Acordul privind Autoritatea de Supraveghere și Curte cu o decizie negativă și ordonează autorităților norvegiene să recupereze de la societatea Entra ajutorul de stat, plus dobânzile aferente,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

1. Scutirea de taxe pe acte și de taxe de înregistrare prevăzută la instituirea societății Entra Eiendom AS (ref. alineatul 3 din legea de la 18 februarie 2000, nr. 11) constituie un ajutor de stat în sensul articolului 61 alineatul (1) din Acordul SEE.

Acest ajutor a fost acordat prin încălcarea normelor de procedură de la articolul 1 alineatul (3) din Partea I a Protocolului 3 din Acordul privind Autoritatea de Supraveghere și Curtea și nu se califică pentru scutiri conform articolului 61 alineatul (2) sau articolului 61 alineatul (3) din Acordul SEE.

2. Guvernul norvegian are obligația de a recupera de la societatea Entra taxa fiscală prevăzută anterior și taxele de înregistrare prevăzute anterior, plus dobânzile aferente calculate pe baza ratei dobânzii de referință relevantă, începând de la data la care trebuiau achitate accizele până la data recuperării acestora.
3. Guvernul norvegian este informat printr-o scrisoare care conține o copie a prezentei decizii.
4. Guvernul norvegian informează Autoritatea, în termen de două luni de la data notificării prezentei decizii, cu privire la măsurile luate pentru respectarea acesteia.
5. Comisia CE este informată, conform Protocolului 27 litera (d) din Acordul SEE, prin intermediul unei copii a prezentei decizii.
6. Alte state AELS, state membre ale CE și părți interesate sunt informate prin publicarea prezentei decizii în limba autentică în cadrul secțiunii SEE din Jurnalul Oficial al Comunităților Europene și în Suplimentul SEE al acestuia.
7. Prezenta decizie este autentică în limba engleză.

Adoptată la Bruxelles, 14 decembrie 2005.

Pentru Autoritatea de Supraveghere a AELS

Einar M. BULL
Președinte

Kurt JÄGER
Membru al Colegiului

⁽¹⁾ Cf. Cazul C-350/93 *Comisia v Italia* [1995] ECR I-699, alineatul 22.

⁽²⁾ Cf. Cazul C-75/97 *Belgia v Comisie* [1999] ECR I-3671, alineatul 66, și Cazul C-310/99 *Italia v Comisie* [2002] ECR I-2289, alineatul 99.

⁽³⁾ Cf. Cazul C-169/95 *Spania v Comisie* [1997] ECR I-135, alineatul 51.